به ناوی خوايی گه وره و مه زن

مافی له چاپ دانه وه ی ئه م كتێبه له لايه ن كتێبخانه ی كوردي

ئه وين بۆ هه موان ئازاد دانراوه و نه پارێزراوه .

كتێبخانه ي كوردي ئه وين ئاماده ي گرتني هه رچه شنه پێشنيار وگله يي و يارمه تى له لايه ن لايه نگراني فه رهه نگ و ئه ده بي كوردي به تايبه ت شاعيران و نو سه راني خۆشه ويست بۆ گه شه پێ داني كتێبخانه كه مان هه يه و رێز و سوپاسي هه مو ئه و كه سانه ي ده كه ين كه به ناردني پێشنيار و گله يي له خزمه تكردن و گه شه پێ داني زماني نه ته وه كه مان يارمه تيمان ئه ده ن

ئه مڕۆ به خته وه رانه به هۆي پێشكه وتني عيلم و زانست ئه وه له ره خساوه كه بتوانين به باشترين شێوه ئه ركي بڵاو كردنه وه به رێوه به رين بۆيه داواكارين له و كه سانه ي لايه نگري ڕۆشنبيري گه له كه مانن هه ر به رهه مێكيان له به ر ده ستايه بۆماني به رێ بكه ن تا به ڵكو به يارمه تي خوايي گه وره و لايه نگراني فه رهه نگ و ئه ده بي كوردي بڵاوي بكه ينه وه و كتێبخانه ي كوردي ئه ويني پێي ده وڵه مه ندتر كه ين.

بۆ پێوه ندي له گه ڵ كتێبخانه ي كوردي ئه وين وناردني پێشنيار وگله يي وهه ر چه شنه بير و ڕايه ك و هه روه ها ناردني شێعر و كتێبه كان ده توانن به ناو نيشاني ژێره وه له گه ڵمانا پێوه ندي بگرن

aveenebook@gmail.com

هه ر وه ها بۆ سه ر دان له وێبلاگه كه مان و داگرتني كتێبه كان ده توانن به ناو نيشاني ژێره وه سه ردانمان لێ بكه ن

http://aveenebook.blogfa.com

به سپاسه وه : *ئه وين-كوردستانی ئێران-سه قز*-١٣٩٠/٠١/١٢ هه تاوي

کۆمەڵە شیعر

یاسین فەقی

سلێمانی: 2001

ياسینی فەقێ سەعی

کۆمەڵە شیعر

سلێمانی ـ 2001

شاعیر: یاسینی فەقێ سەعی
ناوی کتێب: کۆمەڵە شیعر
کۆمپیوتەر: مەریوان عومەر
چاپ : چاپخانەی بەدرخان
تیراژ: 500 دانە
شوێن: سلێمانی ـ کوردستان
ساڵ: 2001

وەزارەتی ڕۆشنبیری هەرێمی کوردستان
ژمارە 98 ی ساڵی 2001 ی پێسپاردووە

** **

پێشکەشە

بە کچەکانم: باڤیان و
سیتاڤ و
لانیا ..

تەنیا دوو وشە

خوێنەری بەڕێز
ئەم دێرانەی لەم کتێبەدا کۆکراونەتەوە ، بەشێکن لەو بەرهەمە ئەدەبیانەی لە سەرەتای لاوییەوە تا ئێستا نوسیومن .. ئەم شیعرانە تەعبیرێکی نا ئاسایین لە ڕۆژگارێکی نائاسایی ژیان .. دەکرێت جار نا جارە لە شیعر بچن ، بەڵام بە گشتی دنیایەکی تایبەتی خۆمن بە تەنیشت شیعرەوە .. بۆ خزمەتی کەسو هیچ ئایدیایەك نەمنوسیون .. ئەم تابلۆیانە وەك وێنە ڕەنگاوڕەنگەکانی تەمەنێك وان کە دەشێ لای کەس جوان نەبن ، بەڵام بۆ ئەزمونی خۆم هەر هەمویان وێنەی تاڵ و ترشی تەمەنێکن کە لێیان پەشیمان نیم ..

یاسینی فەقێ سەعی
نیسانی 2001 سلێمانی

** **

سوپاسو پێزانین بۆ
• کاك مەریوان عومەر
• کارمەندانی چاپخانەی بەدرخان
• ناوەندی چاپەمەنیو ڕاگەیاندنی خاك کە هاوکارییان کردم بۆ بەرهەمهێنانی ئەم نامیلکەیە ..

وەڵامێك بۆ کچێکی بێوەفا

نموونەی نازەنینی ، هەی بە بەرگی سوورەوە هاتوو
ئەبێ چیت پێ بڵێم ئێستا لە هەستی یادگاریی زوو؟
بەڵێ جاران کە جێژوانم نمونەی تاکیی تیا دیار بوو
ڕۆژانی زووم وەکو ئێستای لەناو خەما سووتاوم بوو..
ڕۆژان ڕۆیی، تەمەن ڕۆیی، ئەوا تۆ بوویتە دایە گیان
کەچی من هەر منی زوومو تەمەن گشتی خەزانێ بوو..
نیازی زووم، مەبەستی دڵ ، لە بیرتە خۆشەویستی من
هەزارنامە، هەزارشەوگار، بە قوربانی نیگایەك بوو..
نەهێشتت تاوێ بێداربم ، نە خۆشتکرد بە قیبلەی من
ئیتر پرسین چ کەڵکێکە لە کڵپەی ناخی بێدەنگ بوو؟!

1979 ـ سلێمانی

• • •

کچێ "بێخاڵ" زوویر بوونت تاوانە
لەگەڵ هەستی ئەم ئەوینو پەیمانە
لەبەر چاوا لێم بووی بە شاخی سارا
پێم نازانی کارم چی بێ؟ گریانە

کراس شین

کراس شین شا کچی سەیران
دەبڕوانە خەم و گریان
لە سەیراندا هەمیشە خەم
چ لەلای زین چ لەلای مەم
دەبن بە خەندەو پێکەنین
بۆ ڕازانەوەی سەر زەمین
وا تۆی "زین"ی دڵی "مەم"م
لە سەیراندا بووی بە خەمم

1979 سەرای سوبحان ئاغا

• • •

نە ڕێ ئەدەی لێم هەڵبێ ڕۆژی تازە
نە شادمانی ئەخەیتە ناو ئەم گیانە
پرسی ناوێ من شەیداتم بە گەرمی
وەرە بتکەم بە مۆمی ئەم ژیانە

چرپە و هەناسە ..

چۆن دەڕۆیت و بەجێم دێڵی
بە خەم ناو دڵم دەکێڵی؟
گەر نازانی هەناسەی تۆ
ورشەی کەواو کراسی تۆ
لەناو گوێما دەبن بە چی؟
ئاوازی خوا ، بۆ کوێ ئەچی؟
چرپەکانت بۆ من خەمن
خەمێکی ئێجگار ستەمن
چونکە نەک تۆ لەنجەکانت
یان بریسکەی پەنجەکانت
نەك دڵ دەروون ئەژاکێنن
نەك من شیعر ئەتۆرێنن

1979سلێمانی

• • •

کە تۆ تەنیاو منیش هەر وا بە تەنیا
دەبێ تاکێی لە کوێ مابێ لە دنیا
بەسەرچوو کاتی تەنیایی ئەزیزم
بە تەنیا هەر من و تۆ ماین بە تەنیا

وون بوون ..

زەردەپەڕە، ڕۆژ سەرەتای دەست پێکرد
شەوی ژینم، لە کوێ بوو، ڕووی لە کوێ کرد؟
دووچاوی پڕ لە تیشکی جوانو بێگەرد
بەرەو کێ چوون، نیگایان ڕوو لە کێ کرد؟
ئەدی خۆ من، مۆڵگای حەزو نازت بووم
دڕۆناکەم، یەکەمجار ڕووت لە من کرد
لە ژینا شارەزا هەم جۆگەلەی وێڵ
بەرەو کام خاك ، شەپۆلی خۆی بەرێ کرد؟
لە ئەستۆتە پەشێوی ژین هەتاهەی
بەڵێ باسی ئەوینم بۆ کەرێك کرد
ڕۆژم تەواو شەو سەرەتای دەست پێکرد
ڕۆژی ژینم، لە کوێ بوو ڕووی لە کوێ کرد؟

سلێمانی ـ 1979

• • •

ئەی نازەکەی دەم بە خەندە و بزەی دڵداری
نیگاکانت پڕ نهێنی ، کڵپەو بڵێسەن ..
نیگات لای من ئەهەژێنێ گۆمی بێزاری
نازو مەکرت خۆراکی ئەو دڵە چڵێسەن ..

نامەکەی " بەیان " نەیخوێندەوە ..

پێشکەشە بە هونەرمەند
خالید زامدار

بەیانی دێم لە ڕێوە بەیانت بۆ ئەهێنم
بەیان خانم لە ڕووتا حەزی دڵم ئەنوێنم
پەیمانێکە دەمێکە دڵ کڕنووشی بۆ دەبات
دەبێ لە باخچەی ژینتا نەمامێکم بڕوێنم
نامەی ئەمجارە پرسە پەیمانە سوێندە ژانە
بۆ دڵداری پەل بێنە با من وتژدانم بێنم
ئەستەمە مەینەنۆشم، کردمە خوو فرمێسك ڕشتن
دەبێ بەم دوو کردارە دڵی خۆم بوەستێنم
تا هێزی پێم پەی بکاو من بێنێتە دیدەنیت
دەبێ زیاتر ئەوین و سۆزی ناسك بهێنم
پیربوونم کۆڵنەدانە نەخۆشی هانم دەدا
بۆ گەل، بۆ هونەر، بۆ تۆ، هەر بمێنم بمێنم

1979سلێمانی

• • •

لە بەر دەرگای ژوورەکەتا کە سەرنج دەدەی
بە تاسەوە ئاگری حەز لە ڕۆح بەر دەدەی
کە پێڵوی چاو دەکەیتەوە بۆ بینینی کێ ،
ئەم ئازارو ژانو حەزە لە من بەر دەدەی .؟

هۆنراوەیەکی "گۆران"یت ، ژانی شەوانم سەرئەبڕیت.
لەنجەولاری شۆخەژنیت ، وەك منالٚ وڕکم لێئەگریت.
سێبەرێکی بالٚا بەرزیت ، خۆر بەناوتا گوزەر ناکات.
ڕێبواری ماندووی بالٚاتم ، بۆ لە ئامێزم ناگریت؟
• • •

بۆ ئەم جەژنە چەپکێ پەیمانی تازە
ئەدەم بە تۆ سارێژکاری برینم
قوربانیتم جەژنی قوربانی تازە
ئەی سەرچاوەی سەرتاپا بزەی ژینم
• • •

نازی چاوو لەنجەی گیانو لەرینەوەی مەم
نەم بینیوە ئا بەم چەشنە لەو ڕۆژەوەی هەم
مەگەر سروشت یان سەمای خوا یا لوتکەی جوانی
وەکو تۆ بن ئەی پەروەردەی عەشقەکەی خانی
• • •

کە پەنجەی چەشنی زیووینت ، لە زولفی زەردت ئالاوە
نهێنی خوا لەبەر چاوی ، مرۆڤا گشتی درکاوە
• • •

گوڵێکم بوو گوڵی بەیان ، فریشتەی سیحری خوایی
گوڵێکم بوو ئێستا دیلە ، لەناو چوارچێوەی تەنیایی
• • •

بۆ کچێك ..

کچێ ئەی خرپنەی شەرمن هەتا کەی
لە ناخەوە بۆ من ئەگری بەبێ دەنگ؟
ناشێ دڵەی چۆڵو هۆڵم شەیداکەی
بەو نازەوە بشڵەقێنی گۆمی مەنگ؟

کە سەرنجم لە تۆ داوە بێ مەبەست
تورە مەبە ئاگاداری هەستت نیم
نە تۆم دیوە نە دەتناسم بە ڕێکەوت
بۆیە ئاوا بێ لایەن دەربەستت نیم

کە چاوتم دی وتم دیارە نهێنی
لە ناخەوە ئەت بزوێنێ بۆ کەسێ
بۆچی ئازار بۆ دەروونم ئەهێنی
کە خۆت کڵپەی ئەوینت لێهەڵئەسێ؟

سلێمانی1979

ئەوینێکی کۆچکردوو ..

هەستو بیرم بەسەر مندا ئەکەن گریان لە دووری تۆ
هەتا مابم دەبێ ناوت لە ملمابێ لە دووری تۆ
دێتە یادت چپەی ژوانی نیوەشەوی چەمی ترس
لەبەرچاومە نیگای ساوات نیوەی عیشقو نیوەی ترس
تەمەنت چواردە ساڵان بوو بە گووڕ بووی ماچت دەکردم
سینەی ساوات لەبەردەمما کراوە بوو بۆت دەمردم
دێتە یادت ئەو ژوانانە ئەو تەمەنەی خۆشتم دەویست
تۆی گڕاوی لە من تەنها شیعرو ماچی تەڕت دەویست
هەموو شەوێ چیغی سەربان جێژوانی یەکتر بینین بوو
تا کازیوە نەدەنووستین هەر ماچو یەکتر گوشین بوو
هەموو خەمێ پەیمانی نوێت پێدەدام و ڕائەوەستای
من بە شیعری ڕازیبوونم دەمبزوانی و بۆم ئەسوتای
ئاوا بوو سەردەمی ئێمە حەزو ژوانو یەکتر بینین
هەمووی شادیو دڵداری بوو لێواولێو بوو لە پێکەنین
تۆ ئەی خاتوو زینەکەی من بۆ مۆدێل و ماڵ و پارە
بەجێت هێشتم لەگەڵ زامی هەزار ژواندا بەبێ چارە
بۆ خشڵو زیوو وازت هێنا لە پێکەنین لە خەندەو ژین
کێ ئەزانێ ئێستا ساتی هەرە شادیی ژیانت چین؟

لە هەرکوێیە دوو لێو ماچی کوڵمی کردی بیرم بکە
لە هەرکوێیە دوو دەست گۆنای مەمی گرتی بیرم بکە
بۆ دەوڵەتی عاشقەکان بە دڵ بردمیت خۆ لە بیرتە
پەیمانتدا بۆ من بژیت وونت کردم خۆ لە بیرتە
پەیمانتدا هەناسەکەم هەناسەت بێ هەتا ماوی
ئاخۆ ئێستا هەناسەی کێ هەناسەتە هەتا ماوی
پەیمانتدا ناوەکەی من لەسەر سنگت هەڵبکەنی
لە نێوانی مەمکەکانتا شەتڵی بکەی تۆو بچێنی
ئاخۆ ئێستا چ ناوێکت لەسەر سنگت هەڵکەندووە
لەنێوانی مەمکەکانتا چیت کردووە چیت چاندووە

سلێمانی 1980

• • •

بیرت دەکەم گەرچی زۆرجار بیرکردن
قام لێدەکات پەنا بەرمە بەر مردن
بە تەنیایی لە قوڵایی شەواندا
بۆ دیمەنت دەکەومە شیوەنکردن

بیرکردن ..

بۆ (ب)ی خۆشەویستم

چۆن بۆم ئەکرێ بە هەستو هۆش
بژیمو بتکەم فەرامۆش
نابێ ناکرێ لە بیرکردن
یان ژیان و بێتۆ مردن
چەند ڕۆژێ بوو لەودیوو سنوور
بیرم ئەکردی دوور بە دوور
بیرکردنێ هاوسەری خەم
بیرکردنی وەلی بۆ شەم
بیرکردنێ بە هەستو هۆش
شەوو ڕۆژم بە تۆ سەرخۆش
بیرکردنێ بە گیانو دڵ
هەنسكو گریانی بە کوڵ
بیرکردن زیاتر تۆی خستە
ناو قوڵایی ئا ئەم هەستە
بیرکردنی تۆی خوای ئەوین
تاکە خۆشەویستی زەمین

1980 سنە

من فێرنەبووم ..

من فێرنەبووم لە داخی تۆ
ئەو شیعرانەی خۆم بدڕێنم
کە بۆم نووسیت..
من فێرنەبووم لە ڕکی تۆ
ئەو فرمێسکانەی خۆم بسڕم
کە بۆم ڕشتوویت..
کە ئاسمانی ئەم ئەوینە
کڵۆم دەدەی
کلیلی عەشقێکی پاکتر نادۆزیەوە
لەناو خەما بزر دەبی ..
تۆ نازانی
بۆ عەشقێکی سەرهەڵگرتوو
توێشەبەرەی خەم هەڵگری و
بە کەناری بیابانی تەنیاییدا
هەنگاو بنێی ..
ئەم بڕیارە لە ناکاوە
ئەم هەنگاوە سەرت دەخوا
ڕێگەی نەهات بە تەنیایی مەگرەرەبەر
بە تەنیایی جێدەمێنی ..

کەسێ نابێ سەرت لەسەر
ڕانی دانێی ..
من فێرنەبووم بەبێ ئازار
خۆشەویستێ بلاوێنم
دەڕۆی بەڵام
تۆ فێرنەبووی بەبێ پیاوێ
جەستە نەرمۆڵەکەی خۆتت
خۆش بوێت و
مەمکەکانت ڕابژەنی ..
دەڕۆی بڕیارێکی نوێیە
دەڕۆی زۆر لەناکاو دەڕۆی
دەڕۆی بەڵام
بە تەنیایی جێدەمێنی ..

پایزی 1983 ـ ئیتالیا

هەر دێمەوە ..

ڕێ تەتەری گورگ چن بێ
ڕێ هەڵدێری، پڕ ئاگر بێ
ڕێ دەریا بێ، پڕ زریان بێ
ڕێ هەرچی بێ، هەر دێمەوە..
خەمی دووری و تەنیایتان
بە شیعر بۆ دەگێڕمەوە..
گەر دوا هەناسەشم مابێ
لە کۆڵانی شارەکەمدا هەڵی مژم
ئیتر بمرم
هەر دێمەوە و
مەرگی باوەشی کوردستان
بە ژیانی نێو هەندەران
ناگۆڕمەوە ..

1986/5/15 ئیتالیا

گۆرانی‌یەکی نوێ..

نه شەو چاوم پێ لێك ئەنێ و
نه خەمی ڕۆژ ، هەنگاوەكانم شل ئەكا .
من گۆرانی‌یەك دەزانم
هەرچی برسی بێت ، تێ ئەگا .
من شیعرێکم کردۆتە خوێن
مێژووی هەژاریی باس ئەكا .
زریان هەر چەند دڕ و توش بێ
لوتکەی هیوام بزر ناكا .
منێك (نالی) مانۆستام بێ
(گۆران) وانەی عەشقم فێرکا .
(خانی) پزیشکی دەردم بێ
(شێخی گەورە)م چرا هەڵکا .
ئیتر هەرەس چۆن ئەتوانێ
ڕەگو ڕیشەم لە بن دەرکا .
هەتاو ئەکەم بە دەسگیران
هەتا من هەم لە ڕووی خاکا .
هەتاو ئەبەم بۆ ڕێی کاروان
بارانی خێرم بۆ داکا .
منێك (ئەنوەر)* ێکم هەبێ
"دەرگای گریان" کلۆم بدا .

"مژدەی نان‌و گوڵو بەهار"
بە من بدا ، بە گەل بدا .
ئیتر چۆن خۆم بتۆرێنم
کێ ناسنامە بە من ئەدا .
وڵاتی خۆم ، بەهاری خۆم
بە ڕۆژئاوا ناگۆڕمەوە .
بەهار .. بەهار بۆ پیرەمێرد
ئاگری نوێ ئەکەمەوە .
نا.. نا .. هەموو دڵنیابن ..
دەستی هیوا، لەسەر دڵی خۆتان دانێن ..
نە شەو چاوم پێ لێك ئەنێ و
نە خەمی ڕۆژ ، هەنگاوەكانم شك ئەكا .
من گۆرانی‌یەك ئەزانم
هەرچی برسی بێت ، تێ‌ئەگا .

1987 ـ ئیتاليا

* مەبەست لە ئەنوەر قادر محمدی شاعیرە .
لە ژمارەی 1) ی گۆڤاری ڕەنگیندا بڵاوکراوەتەوە کە خۆم بۆ (بەیان)م ناردبوو.

کێم هەیە ..؟

گەر هێندەی من
چیا خەمی بە کۆڵیەوە هەڵگرتبێ
هێندە نابا، لە زوخاوا نەوی دەبێ
گەر وەکو من
ئاسمان فرمێسکی ڕشتبێ
دەبێ شیوەنی تەنیاییو بێ وڵاتیم
ڕەهێڵە توندەکەی ئەوبێ
ئازاری من .. گریانی من
کێ تێی دەگات؟
ئەوەی لە ئازارم دەگەشت
تەمەنێك لێمەوە دوورە
ئەوەی فرمێسکم بۆ دەڕشت
پارچە زەویەکی سووتاوی ، بێ سنوورە
منێکی وێڵ
منێکی بێکەسو داماو
منێکی سووتاوی عەشقی
خۆڵو خاکی ڕەشو سووتاو
جگە لە نازەنینی خەم
کێم هەیە گیانی سڕبووی ژێر

بەفرو تەرزەم بۆ گەرم کا؟
منێکی تامەزرۆی گریان
منێکی شەیدای چوار پارچەی گڕتێ بەربوو
منێکی چارەنووس خەزان
منێکی دێوانەی خاكو بۆ گەل شێت بوو
چ خاكێکی زەمین هەیە
تا مەرگ دێتە دیدەنیم، هاودەمیم کا؟!
ئیتر چیا کەی وەکو من ،
خەم بە کۆڵیەوە سوار بووە؟
ئیتر ئاسمان کەی وەکو من ،
فرمێسکی هەڵڕشتووە؟

1983 ـ ئیتالیا

پرسیار و بڕیار ..

کێ بێ گریابێ بۆ گوڵێکی خۆی
گەر لە بەرۆکی نامۆیی دابێ؟
کێ بێ بۆ وڵات، هەنگاوی بەسەر
ئاگرو دڕکی ژیاندا نابێ؟
کێ بێ بۆ کۆرپەی گوندی گڕگرتوو
باوەڕ و لاشەی کردبنە ئامێز؟
کێ بێ لەبەردەم ڕێی هەڵۆکاندا
دڵی کردبێ بە کانیو کارێز؟
ـ پرسیارە .. پرسیار ، لە تۆ ئەپرسم ،
بۆ لێم ناگەڕێی
سکاڵای خەمی تەمەن هەڵڕێژم ،
تا زەرد هەڵگەڕێی
لاوێ بووم مەستی وشەو گفتت بووم ،
بۆیە دوات کەوتم
هەنگاو بە هەنگاو هەر ڕەنجەرۆ بووم ،
تا شەکەت کەوتم
دڵو مێشکمت پڕ کرد لە بەڵێن ،
لە خۆشەویستی
بەڵێنم نەدی لە دڵما وەك گەرد ،

نیشتووە پەستی
ـ هەستە لە شەرما ڕووی خۆت داپۆشە ،
بزربە و بڕۆ
چیتر بەلاما نابێ گوزەرکەیت ،
بمکەی ڕەنجەڕۆ
تۆ تازە گوڵت داوە لە ئێخەی ،
نامۆییو وونبوون
من تازە شیعرم گرتۆتە باوەش ،
هەتا گیان دەرچوون
تۆ وا لە تاوی ئاگرو دڕك ،
وڵات چۆڵ ئەکەی
من وا لە داخا، ئەخۆم، ماچ ئەکەم ،
بەردو خۆڵەکەی

1988 ـ ئیتالیا

چەند سەرەتایەك بۆ
شیعری دەرەوەی وڵات* ..

بەڵێ دڵم پاپۆڕێکی بێئاڵایە
دڵم چەمە، نا ڕووبارە، نا دەریایە..
دڵم هەورە، ڕەشەبایە
بەڵێ دڵم ڕێبوارێکی بێ ڕێگایە ..
گەڵایەکی وشکەوە بووی
پایزێکی بێ کۆتایە ..

من لاوێکی ئەم سەدەیەم
من دەنگێکی کپ کراوی ئەم نەوەیەم..
لە باوەشی زەردو وشکی پایزێکا ،
لە باخەڵی مردووەکاندا ،
لە سێبەری خۆمدا دەنووم ..
• ئەمە سەدەی تەواو بوونە
سەدەی مەرگە .
سەدەی هەمیشە پایزە
سەدەی جەنگە .
(مرۆڤ) تا بێت بن دەست ترە !
(نەوت) تا بێت پیرۆز ترە !

بەڵێ دەمووت : ئەم لافاوە نامخنکێنێ
دەمووت : ئەو ئاگرە دوورە نامسووتێنێ
چەند هەرزە بووم !
لە ئاگرو پایزە مەرگ ،
لە لافاوی شەڕ هەڵاتم
چەند هەڵە بووم !
ئاوارەیی گڕی بەردایە سەرتاپام ..
تەنیایی بووە دەریایەك
تیایدا خنکام ..

پایز .. پایز ، تەمەن ئەڕوا
من هەر وونم .
شەڕ هەر شەڕە
من هەر منم .
• ئەمە منم ،
سیمبۆڵی ئەم سەدەی مەرگەم !
مانیفێستی نەوەی وونی
دەستی ئەم ئاگری جەنگەم !
پایزە مەرگەو ڕۆحم وەك گەڵا
وەریوەتە سەر لاپەڕەی سپی
شیعر ڕواوە ..
پایزە مەرگەو گڕی ئاوابوون

بەربۆتە تەمەن
بەهار نەماوە ..
گەڵا وەرینو شیعر ڕوانە
جیهانەکەی من ..
تکە .. تکە خوێن ئەبن بە ووشەی
نامیلکەکەی من ..
شەقامی پایز زەردە بە گەڵا
درەخت ئەزانێ ..
هاوڕێکانی من کەسیان نەماون
کەس پێ نازانێ ..

هاکە کەوتم ،
منیش لەسەر زەوی پایز
بای وشكو گڕەی هەناسەی داماوەکان
هەڵیان گرتم ..
هاکە کەوتم،
منیش لەژێر پێی مرۆڤی ئەم پایزە
لە ڕۆژێکا دەجار مردم ..

دەنگ دێ ، گۆرانی کۆچێکی ماتە
پایزە ئەمڕۆ ..
ئاوازی خشەی سەمای گەڵایە
پرسەیە ئەمڕۆ ..

دەنگ دێ شیوەنی مەرگی ناوەختە
کێیە مردووە ؟
سەمفۆنیای ئەشکی شاعیرێ دەڵێ:
شیعریان کوشتووە!
لە دارستاندا،
لە تەك فرمێسکی درەختەکاندا،
مێژوو دەنووسێ ..
ئەم خاکە نامرێو سروشت زیندووە
گوڵێ دەڕوێت و گوڵێ دەسووتێ ..

1985 ـ 1987 ئیتالیا

* ئەم شیعرە لە گۆڤاری (پەیڤ)ی مەڵبەندی ڕۆشنبیری کوردی لە (لەندەن) بڵاوکراوەتەوە.

شیوەنی مەرگەساتو
مردنی ڕەنگەکان* ..

(1)

چاوەکانت دوو مووروو بوون وەنەوشەیی
لەسەر لەپی دەستی سیمات دەیان ڕوانی ..
هەوری پرچی ئەرخەوانیت ،
تەماشاتی کردبووە دەنگ ، من ئەمبیستی ..
لە شەوێکی خۆڵەمێشیا بینیمیت
لێوەکانت پەمەیی بوون ، ماچم کردیت ..
ئێستا کوانێ وەنەوشەیی چاوەکانت؟
من نابینم هەوری پرچی ئەرخەوانیت ..
من نابینم؟ یان پایزە ڕەنگەکانی هەڵوەرانوویت ؟
وەنەوشەیی بوویت لە شەوی خۆڵەمێشیا ناسیمیت.
ئێستا شەو خۆی ئاسمانێکە پڕ ڕەنگی تۆ
تۆ بۆ وونیت؟
بۆ بێدەنگیت؟

ئەی کچە خۆڵەمێشی‌یەکە،
تۆ بزانی یان نەزانی
لەلای منو شیعرو تابلۆ ، تۆ تەمەنیت..

(2)

لە شیوەنی مەرگەساتی وونبوونی ڕەنگەکاندا بوو
لەسەر ئاوازی هەڵوەرین، لە پایزا، شیعر وونبوو
لەناو ئەشکی خوێنەرێکی ڕۆمانێکا، لە شەوێکا
ڕەنگەکانت،
ڕەنگی خۆتو وشەو دێڕو نامەکانت
هەموو بوونە،
شیعرێکی ناوقەد باریکی دوا لاپەڕە
خوێنەر تەنها،

لە وونبوونی تۆی ڕۆماندا، بۆ خۆی دەگری
شیعریش فرمێسکی بۆ دەسڕێو ئەو نایەوێ
:ـ چۆن شیوەنی مەرگەساتەو ڕەنگ مردووە!
شیعرێکی کۆم،
دەستەسڕی زەماوەندی هەڵگرتووە؟
نا.. نا.. خوێنەر ،
چاوەکانی ناخاتە بەر، نا.. دەستەسڕ
زەریای ئەشکی ئەم شیوەنە هەڵنامژێ

کە تۆ وون بوویت،
هەنسکێ لە گەرووما بوو، بوە فرمێسك
کە بێ ڕەنگ بوویت،
وشەیەك لە مێشکما بوو، بوە فیشەك
لە جێی باروت،
ڕەنگە بزربووەکانتی گرتبووە کۆش

(3)

ئاسمان باوەشی گرتەوە بۆ ڕەنگەکان،
ئەستێرەش مات
ـ "بەختی ڕەشی شیعرێکیان بۆ ئەخوێنمەوە"
خۆر نایەوێ،
سێبەر لەسەر چاوو دەستم دروست بکا
ئەو گوێ ناگرێ،
مانگ ناتوانێ گوێم لێ بگرێت
ئەستێرەکان بڕیاریاندا
گومان ـ بڕوا ، بڕیاریاندا
بەختی ڕەشی شیعرەکەش خۆی،
کە تەواو بوو،
خۆی کڵۆمدا
ـ من منداڵە چەتوونەکەی (سەرکارێز)م
پرچی (ئایشێو فاتمە)م دەوێ..

ڕەنگی وەنەوشەیی چاوو
ئەرخەوانیی پرچی کچە خۆڵەمێشی‌یەکەم
لێی دەوێ..
پرچی ئایشێو فاتمەم دەوێ
وەك پەلکەزێڕینەی بەهار
لە پاش بارانی چاوم بێت،
لەسەر سیمای شیعرم بنوێ..
ڕەنگەکانی لەناو وشەو دێڕەکانما،
لە دەمارما،
لە هەستما،
بارگە بخاو بێ بخەوێ..
ئاسمان باوەش ئەگرێتەوەو من گەورەتر
من گیرفانی هیچ ڕۆژێ نیم،
لەسەر ڕێگادا بمبڕن..
من ئاڵتونی هیچ گەردنو کەمەرێ نیم
بۆ شەوی پەردەو ئارەزوو،
بێن بمکڕن..

(4)

من تەماشام چەند ببینێ
بیرم زیاتر، دیوی ئەم دیو، دیوی ئەودیو
ناوەڕۆکی شتەکانیش ئەپشکنێ

ئەی شیوەنی مەرگەساتی سەدەی ئەتۆم،
سەدەی شیعر
سەدەی هەزارەها هەنگاو،
سەدەی نۆرمی کۆمپیوتەر
ئەی شیوەنی سەدەی بەناوخۆداشکان، شکانەوە
ئەی گۆرانی دەمی مردن، ئەی هاواری پاڕانەوە
لیکێ بوویت، ڕژایتە دەمم، هێڵنجمدا، ڕشامەوە
خەوێ بوو، بەئاگاهاتم، پەنجەت هێشتا
لە دڵمابوو، تێکت ئەدا
من بە تەنها ،
ئاسمان‌و خۆرو مانگی گەردوونێکم دیووە
هەر ئەوانیش لێم تێئەگەن
شیعرێکیان بۆ ئەخوێنمەوە، بەرگە بگرن
ئەی شیوەنی سەدەی ڕەنگ داماڵین لە جوان،
لە جوانێتی
تۆ لە بەهای،
ڕەنگەکانی ئەم گەردوونەم زۆر کەمتری
خۆت بە باڵای شیعریش مەگرە، نزمتری

1989 ـ
سلێمانی

* ئەم شیعرە لە پاشکۆی عێراق ـ ژمارە 114 ی ڕۆژی 89/12/6 دا بڵاوکراوەتەوە.

ئاوێنە ..

لەو دیو پەردەی پەنجەرەکەم
دڵێك ترپەی چاوەڕوانی لێئەداتو
بە ترسەوە بەرامبەری ئاوێنەیەك
پەنجە تێکەڵ قژی دەکا
هەناسەکان ووردو گچکە دێنە دەرێ
بۆ تەپەی پێ، دەنگی دەرگا، وەك پەیکەرێ
لە شەرما سارد، سپی، بێدەنگ ئارەق دەکا..

ـ وشەیەك، دەنگێك، یادێکت فریام کەوێ
وا خەریکە، ئەم لاشە برسی‌و تینووەم
تووشم دەکا..!

من دیوارێ بووم
تۆ هاتی بزمارێکی
بۆ ئاوێنەی خۆ جوانکردن
پیا داکوتام
لەبەردەمما وەك پایزبێو
تۆش درەختێ

یەکە یەکە گەڵای قوماش
لێت هەڵوەرین
کە یەپەی پێ،
دەنگی دەرگا
هاتنە بەرگوێ
تۆ بزەیەك،
شاگەشکەیەك،
باڵەکانت بۆ کردەوە..
ڕاموسانێك،
پەلامارێك،
دەرگاکەشت لێ کردەوە..
من لە داخا ، منی دیوار ،
هەناسەیەکم هەڵکێشا ..
بزمار پەڕی و
ئاوێنەکەش ، وەك تۆ شکا ..

کۆتایی 1989 ـ بەغدا

* ئەم شیعرە لە ڕۆژنامەی ئاسۆدا بڵاوکراوەتەوە .

لە سێبەردا ..

لە سێبەری باڵی شکاوی چۆلەکەی
بەختی تۆدا،
من وەستاوم.
لە سێبەری بەختی ڕەشما
داخۆ کێیە هەڵکورماوە؟
بێئارامو شپرزەیەو
هانای بۆ خەمم هێناوە؟!
تۆ نایزانیو من ئەیزانم
ئەی شپرزە بێ ناوەکە
با بتبینم، وەرە چاوم ..
شەو پێدزکە بۆ گیانمکەو
وەرە ناوم..
بە وردیلە دەمارەکانما بگەڕێ
بم دۆزەوە..
لەگەڵ شیعرا
مێژووتم بۆ بگێڕەوە..

دەترسم تۆش وەکو من بی
لە سێبەرا ڕاوەستابی
بەختی ڕەشی ئەو ئافرەتە
شادمانی لێ‌تێك دابی؟!
یان بەختی من
ڕەوتو هەنگاوی تەمەنم
تۆی شێلابێ‌و
من نەیزانم؟!

بابل ـ 1989

* لە ڕۆژنامەی ئاسۆ ، ژمارە 20ی ڕۆژی 89/12/9 بڵاوکراوەتەوە.

سیناریۆی خەوێکی دێزدەمونە ..

بە دەست پێستی قورسی چاوم
هەڵئەبڕمو....
دەنگی خۆر دێ
ئاسمان وەك زەوی بێ‌کاتو
بێ‌جێگەیە..
بە چاوی بێ بیلبیلەوە
برینەکان، باوەشم بۆ دەگرنەوە..
منیان دەوێ
ئەو دیو برین نهێنی‌یە..
لە لاشەمان، نە خوێن، نە گۆشت
نە ئێسك هەیە..
پەل ئەهاوم
لە بۆشایی‌دا باڵی خۆم،
لێ وون دەبێ..
هاوار ئەکەم، دەنگم نایە
گوێم لێ نی‌یە..
دەنگی خۆر دێ
ـ ئەمشەو تاوانێ کراوە..

بیرەوەریی بەفری شینەو
لەسەر برینم ڕواوە..
برینیشم: ماچێکی دێزدەمونەیەو
بە دەسرێکەوە دزراوە..
کات: دەروازەی پەرژینێکی دڕکەزییە
ئاودیوی بم، چرکە دڕك تێم دەچەقن
منی نەبوو
بە تەنیا لە کات دەترسم.
ـ نا .. نا .. من ئەو هەنگاوەی خۆم، ئەسوتێنم
دێڕەکانی پێش ئەم دێڕەشم دەدڕێنم
با ئۆتێللۆی دەرگاو دڕك
پەردەی شانۆی ئەو برینە نەکاتەوە..
با ئەمجارە، دێزدەمونە
بیباتەوە..

کانونیدووەمی 1990 ـ بەغدا

کوڕوکچ ..

لارولەنجەو جوڵەی پەنجەو نیگاکانت،
هەمووی وشەن..
لەسەر شەقام، لەناو کۆڵان، بۆڵای خۆیان،
بانگم ئەکەن..
هەموو چاون، سەیرم ئەکەن..
هەموو دەستن ، بەندم ئەکەن..
ئەی کچەکەی ئەودیو دەرگا..
زۆر دەترسم،
لە ئاماژەو دزە نیگا..
ڕۆژ لە دوای ڕۆژ،
بێ پەردەتر داوا ئەکەن..
زۆر دەترسم،
گەر بێمە لات، چیم لێئەکەن؟
ـ منیش وەك تۆم،
ئەی پیاوەکەی چەكو سەنگەر..
بۆ دەترسی لە منی کچ،
کە تۆ باڵاو منیش سێبەر..
مەترسە لێم.
من بۆ عەشقی یەکسان بوونی ئازارمانە،

بۆت دەگەڕێم،
بەڵام ئەی پیاوم دەترسم لێت،
تۆ ئازادو منیش ببن دەست..
دەستی زبرت لە سۆزێکا،
بمژاکێنێت..
دوای ڕنینی سێوی باڵام،
ناوەکەشم بزڕێنێت..

1990 ـ بەغدا

خۆزگەکانی شەوی تەنیایی*..

• ئەمشەو قەدەرێکی مەستە
منی یاخی، لە دورگەی تۆدا، لەنگەرم
ئامازەی عەشقێکی خەستە
ئەمشەو شەوێکی ڕووناکی
بەیەك گەشتنی لێێوانە
منی لێوی سەهۆڵبەندان
لەسەر لێوی ئاگرینی تۆ، داهاتووم
هەر سووتانە

• ئەمشەوە شەوی گریانە
بارینی فرمێسکی شیعرو
هەڵقرچانی خەونەکانە
دەستم توندکرد لە ئەڵقەڕێز
دام لە دەرگای ئەو کیشوەرە کەسنەزانە
ئاسمان بینیو هیچی نەووت
زەوی زانیو هیچی نەکرد
ئەی نیشتمان، تەنها تۆ بووی
دەرگای ژینت

بۆ زنجیرە فرمێسکەکەی من والاّ کرد
لەو شەوەوە.. لەو ساتەوە
من بە تەنها نیشتمانم تێم ئەگاتو
هەر بە خۆڵی گۆڕستانی خەونەکانی
تێرم ئەکات
لەو شەوەوە، هەر نیشتمان
بۆ ئاهەنگی غەریبیو خەم
جارناجارە بانگم ئەکات
بە فرمێسکێ ، بە ووشەیەك
بە هەناسەی ئایندەیەك
شەو لەدوای شەو
ئەو هەر گڕی ئەوینێکم تێبەرئەدات
شیعرو پەنجەی پیاوەتیشم
شەو لەدوای شەو
هەر بۆ قیبلەی خۆزگەکانی ئەو نوێژ ئەکات

• ئەمشەوە، شەوی گریانە
شەوی زیاتر خۆشوویستنی خەونەکانە
شەوی زیکری دەروێشانە
شەوی فیکری شەرخۆشانە
لەم شەوەدا، دنیا هەموو
کشوماتی ماچەکانە
بە تەنها عەشق

چرای دەستی پەڕینەوەی هەردووکمانە
ئەی نیشتمانی بێبەختو
چاو پڕ میهرو
دڵ پڕ عەشقو
سەر پڕ لە ژان
لە نێوانی منو تۆدا
گەر زمانی سووتان نەبێ
چۆن حاڵی بین لە برسێتیو لە تینوێتی
چاوو پەنجەو خوێنو ئێسقان
ئەگەر عیشق یاسا نەبێ
ئەگەر خۆزگەی هەموو دنیا
وەك خۆزگەکەی ئێمە نەبێ
ئەبێ شیعر لە ژوانێکی بەستەڵەکدا
بۆ خۆی بمرێ

• ئەمشەوە، شەوی بارینی ماچەکانی نیشتمانە
شەوی بەفری سەوزو سووری
خەونەکانی ئەفلاتونو گشت ئینسانە
ئەمشەوە، شەوی گریانە، ئەزیزم
شەوی داکردنی لێزمەی
سێوە کاڵهکانی سوێندو
هەڵکردنی بای شەماڵی
هەرمێ گوڵاویەکانی عەشقە، ئەزیزم

شەوی ماچی گەنم ڕەنگو
ماچی دوورو درێژی شاخو هەورە
شەوی لەناو شیعرا توانەوەی
مانگو دەریاو قەدی باڵاو گڤەی تەورە
شەوی خەونە نارنجی‌یەکانی ڕۆحو لەدایکبوونە
شەوی سەرەتای بە گڕو شەیدا بوونە
شەوی تەنیایی‌و بێ ئۆقرەو فەنابوونە

• ئەمشەو، جگە لە ئاڵای ناوو
شیعری چاوو
پەیکی ئاڵی باڵاکەی تۆ
ئەم مەملەکەتەی خەیاڵم، بیابانێکە پڕ سەراب
تەختایی‌یەکە بێ درەخت، بێگوڵ، بێژیان
جگە لە هەناسەی گەرمی حەسرەتی تۆ
ئەم وڵاتە بەرینەی شیعرم
سەهۆڵبەندانە .. سەهۆڵبەندان
بە زمانی شیعرو هەناسەی عەشقی ئەزەلی
فرمێسکە چلورەیی‌یەکانی چاوت
لە بەستەڵەکی تەنیایی‌دا، دەتوێنمەوە..
شیرین.. شیرین..
وەك شەکراوی نەخوراوەی تۆو
وەك مژدەی ئەم شیعرە تفتە
لە پەرداخی ئازارێکی لاوێتیما، ئەخۆمەوە..

فرمێسکەکان دەتوێنەوە..
سوێندەکان نوێ‌ئەبنەوە..
فرمێسکەکان دەخۆمەوە..
خۆم لە ژان‌و تۆ لە سووتان
جوێ ئەبنەوە..
لە دواتردا، چاوی تەرت
لە بن زامێکی سڕبوودا بکەرەوە
لەو ساتەدا بە تەنها من
لە سندووقی چاوەکانتا
کەلوپەلی ئەم سەفەرەم
لە دڵیشتا بە تەنها من
پاڵەوانی ماچو عەشقی
ئەو دەڤەرەم

• خۆزگە .. خۆزگە هەر وا ئەبووم
بۆ هەتا هەتایی، لە دەشتی بینینتا نێرگزو
لە ئاسۆی هیواتا هەتاوو
لە دڵی عاشقتا هەر بۆ خۆم
شیعرێکی مەست ئەبووم
خۆزگە .. خۆزگە .. هەر وا بووایە
وەکو دەوەن، ڕەگی سوێندم
لە کوێستانی خەونەکانتا داکوتایە
خۆزگە هەر ئەو خەونە بووایە

لە دیمەنی تێکئالآنی قەدی شیعرو
پرچی تۆدا،
وەك دو پەیکەر ڕەق بووینایە
لە ژوانێکی بێزەمەنو ئەزەلیدا
بە چلورەی پەنجەکانمان، مەست بووینایە
هەتا سەدەی تەواو بوونی شەوەکانی
سەرماو بەستن
دو پەیکەری شەختە ئاسای
حەزو ژانی یەك بووینایە
لە سەردەمی هەمیشە خۆر
لە ساڵی هەمیشە بەهار
لە ژوانی هەمیشەییدا
دڵۆپ.. دڵۆپ .. مێینەییت
وەك خوێنو گۆشت
تێکەڵاوی توانەوەی شیعرو بەستەی
نێرینەیی من ببوایە..
خۆزگە .. خۆزگە .. هەر وابوایە..
هەر وا بوایە..

1996 ـ سلێمانی

* ئەم شیعرە لە کۆڕی هەفتەی شیعردا، ڕۆژانی 3 تا 1996/11/5 لە هۆڵی ڕۆشنبیری سلێمانی خوێندرایەوە.

نامەی یەکەم بۆ کچی خەونەکانم..

"بێدەنگیم، هاواری عەشقێکی ئەبەدیی
درەختە بۆ هەتاو ..
تەماشام، سەرنجی خوایییە بۆ باڵاو
بۆ نازو نیگای چاو..
ڕۆشتنم، فڕینە بە باڵی ماچێکت
بۆ دنیای ئاوێتە
لە گەرمیو ناسکیی لێوەکەت..
خەوتنم، شیعرێکە تۆخ وەك چاو
خاو وەك قژ
گەورە وەك ناوەکەت.." *

دە تۆش ئەی کچی لەبەردەم پرسیاری
گەردوونا ڕاوەستاو..
سەرسامیی فڕێدەو بڕیاردە بۆ ماچێ
گەرمتر لە هەتاو..
لە تەڕیی لێوی خۆت سڵ مەکە
لە ماچا من چاوم نوقاوەم نات بینم..
دڵنیام کە دواتر، لە شادییو سەمادا
لە گۆشەی پاپۆڕی خەونێکا ئەت بینم..
وەك شاری پاش لافاو کشومات

وەك دارو درەختی پاش باران، تەڕو جوان
وەك کانی خەوێکی ئینسانی، هەڵئەقوڵێی..
وەکو خۆت،
هەر پارچە شیعرێکی (قبانی)م بۆ ئەڵێی..
دڵیشم لەبەردەم جوانیتا،
وەك مەلی سەرمەستی دارستان، هەڵکورماو..
چاویشم، وەك چرای شیعرێکی ڕۆمانسی
داگیرساو..
بڕیاردە لە باڵای شیعرێکی کامڵدا،
بارانی وشەبەو با سۆزت سەوزم کات..
با بۆنی گەردنو سەر سنگت،
وەك بۆنی ڕێحانە، ژوورەکەم پڕ بکات..
با وشەی بە چپەو ئامآژەی شەرمنت
مەستم کات..
با نازو گەرمایی پەنجەکەت ، ئەمجارە
لە ژوانا وونم کات..
با سیحری کچێنی لەشی تۆ
لە دنیای تەنیاییو خەیاڵا، دەرم کات..
خۆت بڵێ بە لێوو بە هەرمێیی سنگەکەت
ئەمجارە، لەم پیاوە شاعیرە چی ئەکات؟
کچەکە، ئەمجارە من بەندو تۆ ئازاد
ئازادیت با دڵی شیعریشم ڕام بکات.
کچەکە. کەم بڵێ: من مەلمو ناشفرم

شیعرمو نانووسرێم
بارانمو نابارێم
هەتاومو تاریکیم
ئاخر چۆن لە باڵای شیعرێکی کامڵدا
وەك سۆزی نیشتمان..
نامدەیتە بەر تینی بۆ خاكو کچ سوتان
مەگەر تۆ لە سەهۆڵ ساردتریو
منیش هەر
پیاوێکی نغرۆبووی تەنیاییو تێك‌شکان..

مانگی 1996/6 سلێمانی

* بەشی یەکەمی ئەم شیعرە، لە شیعرێکی تردا، بە کەمێك دەستکارییەوە دووبارە کراوەتەوە.

سێوی قەدەرە ژاڵە گیان..

«جۆبارە ، لالەزارە ، هەتا چاوی بڕ دەکا

مەحوی بەهەشتی بۆ چیە ، چبکا لە ئاووباغ»

ـ مەحوی ـ

سێوی قەدەرە، ژاڵە گیان
یان تێکرژانی ئەستێرە؟
یان بارینی خەمەکانی تەنیایی خواو
کفری بوونی یەکەم ئینسان؟
شەوە یان ڕۆژ؟
نە (ئادەم) دەزانێو نە من.
ڕۆژ لە سەفەری نەفرەتیی،
بەهەشتەکانم کوێرترە .
شەو، لە هەناسەی لاساریی،
شەیتانەکانم کەڕترە
خەمم، ڕژانی ئەستێرەو
لە داخرانی بەهەشتو دۆزەخەکان
لە خیانەتی ئیبلیسو
لە لاساریی یەکەم ئینسان
بارانێکەو هەوری سوێندەکان دایدەکەن.

دوکەڵێکی بێ جەستەیەو
فریشتەکان بەبای دەکەن.
بوونم، فڕینی باڵندە بێباڵەکانی گەردوونو
سەفەری ناو گێژەڵوکەی،
ڕێگا داخراوەکانی چوونو
دەرگا کلۆمدراوەکانی گەڕانەوەو
سوێندە دۆڕاوەکانی (ئادەم) و
خیانەتە گەورەکانی فریشتەیە،
بەرلەوەی ببێ بە شەیتان
* ئای (ئادەم) ی لاسارو مەست
کامیانە ئەم سێوە ئاڵە؟
گەیشتن بە سنوورەکانی کفر،
یان بە پانتاییەکانی ئازادیو
بە ئینسان بوون؟
* ئای (ئادەم) ی سوێندو گوناهـ
لە سوچەکانی بەهەشتدا و
لە لوتکەکانی زەویدا،
تۆوی ئایندەیەکت دەچێنی
(حەوا) نازانێ چی دەکەی ،
بۆ وا دەکەی؟
بۆ داهاتووی شەپۆلەکان؟
بۆ سەفەری کەشتییەکانی جووت بوون؟
بۆ دەریاوانە مەستەکان؟

بۆ (حەوا) جوانەکانی خوا؟
بۆ خۆت؟
بۆ من؟
بۆ ئەو بەهەشتەی بە قفڵی سوێندێکی ڕەق،
دەرگاکانیان لێ کڵۆمدایت؟
*لە بەرامبەر سێوی ئاڵی قەدەرێکی سەرابیدا
نە دەگریتو نە دڵشادی
لە باوەشی (حەوا) ی خۆتا
لە سێبەری عەشقێکا بەرز،
لە بەهەشتەوە دابەزیوو،
ڕاوەستاوی..
*ئاخۆ ئێستا، ماڵی پێشووت
بەهەشتەکەی بێ دڵداریت
ڕازاوەیە وەك وڵاتی خەونو خۆزگەت؟
یان کاولە، وەك ئەم ماڵە
وەك ئەم زەوییەی نیشتمانت؟

* * *

سێوی قەدەرە ، ژاڵەی جوان
کفرە جوانەکانی زێدو بوونی ئینسان.
(ئیسماعیل)ەکانی وڵاتم
هەر بە دەستی باوکەکانیان سەردەبڕڕێن.
هەر گوناهی ئەو سێوەیە
لە بەیەکاچوونی خودو خوداو مەرگا،

بە تەنها (یەهودا) خائن.
بە تەنها (مریەم) پاکیزەو
هەر (عیسا)شە ئایندەی من.
سێوی قەدەرە، ژاڵەی ژن
گوناهەو ئادەم کردوێتی
بەهەشت سەرتاپا تاریکە
(حەوا) بووە بە بێوەژن.
نەفرەتی خوا لەم دوو بوونەوەرە قوڕە
ئیتر هەموو نەوەکانیان زەوی نشین
ئیتر هەموو مێینەی قوڕ
دوور لە بەهەشتو دوور لە خوا..
با ئیتر نێرینەی زەوی
هەر سێوی باخەڵی کچی (حەوا) بخوا..
کەس لەم زەوییە دەرناکرێ
کەس لەم بەهەشتە دەرناکرێ
هیچ دۆزەخێك لێرە باشتر نادۆزنەوە
هیچ کوڕێکی ئادەم ئیتر
هیچ کچێکی حەوا چیتر
بۆ وڵاتی دایەو بابە ناڕۆنەوە

* * *

سێوی قەدەر بوو ژاڵە گیان
لە وبنوونی ساڵەکاندا، کوێرە ڕۆژێکیان پیشان داین.
لە ڕاکشانی عەدەما،

گوڵی خەمێکیان بۆ هێناین.
لە تەقینی کارێزەکانی ئیمانا،
تینوێتی کفرێکیان شکان.
مەخلوقاتێك لە کفرەوە
مەخلوقاتێك لە لاساریی‌و یاخی‌بوون‌و
لە دەروازەی بەهەشتەوە
سەراب بوون‌و
ڕژانە ناو بیابانی ووجودەوە
لە زەمەندا هەر بێساڵ‌و
لە عەدەما بێ کۆتایی‌و
لە ئیمانا هەر کافرو
لە زەویدا هەر نامۆ بوون
مەخلوقاتێك بوون لە سەراب
بە ئاسمانی نەبینراوی عەشقا ڕۆچوون
سێوی قەدەر بوو ژاڵەی جوان
ئەزمونی خۆڕاگری بوو لەلای خوداو
سیحری لەززەتی جووتبوونی
نێرو مێ بوو لەلای ئینسان
سێوی قەدەر بوو ژاڵە گیان
* * *

فڕینی زامێکی بێباڵ ئەمسوتێنێ
هەر ئەو زامەش تێم ئەگات‌و
هەر ئەو زامەش ئەمهەژێنێ

زامی تۆیە ژاڵەی ئاڵم
زامی تۆیە ژاڵەی تاڵم
وەك ئەو زامەی یەکەمین جار
لە یەکەمین سیحری بەیەك گەیشتندا
تۆ بووی بە مێ‌و
من بووم بە نێر
تۆ ئازاری خۆت دەناسی‌و
من کەڕو کوێر ..
وەك ئەو زامەی لە یەکەمین سەفەرماندا
بۆ دنیای بوون
من دەمزانی‌و تۆ کەڕو کوێر..
وەك ئەو زامەی لەناو کەشتی بێسەولاًبین
جەستەی ڕەقی ئاوەکانی ئەم خواوەندە،
هەر بە هیوای سەراب ببڕین
تەنها کەشتی‌ی
لە ئازاری نغرۆبوونی خۆی تێدەگاو
ئێمەش هەردووکمان کەڕو کوێر ..
سێوی قەدەرە، ژاڵە گیان
تۆ بەو جوانی‌و پرشنگەوە، تاڵ وەك ژیان
من بەم تاڵی‌و زبری‌یەوە، پیاو وەك ئاسمان
هەر تۆ زامی تاڵی‌ی خۆت‌و
هەر من زامی پیاوەتی خۆم
تەنها خۆشمان لە زامەکانی یەکتری

تێدەگەین‌و عاشقین‌و
بۆ خەمی یەك بووینە سێبەر
ئیتر دنیا
دنیای ناو چاو
دنیای ناو سەر
لەبەردەمی ئازارماندا ڕاوەستاون
وەك کەڕو کوێر.

کانونی‌یەکەمی 1996

ئەم شیعرە لە دیداری شیعریی یەکەمین فێستیڤاڵی ئەدەبیی (گەلاوێژ) لە 21 تا 1996/12/30 ،لە هۆڵی ڕۆشنبیری سلێمانی خوێندرایەوە .

بەشێك لە بەدبەختی و ..

ئەی بەختم :
لەو هەموو گەواڵە هەورانەی تەمەنا
تۆ تەنها
بارانی ناکامیی
لە دەشتی چاوانما دائەکەی ..
تۆ تەنها بۆ ماڵی گریان و
ساپیتەی ڕەشتاڵەی پرسەکان
ئەم ڕۆحە خەمبارەم هانئەدەی ..
لەم هەموو بەهارەی عومرما
ڕەنگاڵەی بزەیەك ،
یان پەلکەزێڕینەی خۆزگەیەك
بەڕێکەوت ، بۆ یەکجار
نەهاتە دالانی ماڵم و
پێم بڵێ : چی ئەکەیت؟!
ئەز نەمدی
لە زەریای ئارەزوو ، پیاڵەیەك پڕ بکات
پێم بڵێ: بە خۆشیت .
زستان بێ یان هاوین
بێ‌پرس بارانی گریانێ دائەکات

ڕۆحیشم وەك دەروێش
بۆ زکری ناوی خوا و
شیعریشم وەك سەرخۆش
بۆ پرسەی پێکەنین ،
بەرماڵی گوناهـ و تۆبەکان ڕائەخات..

ئەی بەختم
گریانی چوار وەرزەی هەوری تۆ
بە وشەی خەماوی نانووسرێن
ئازاری عومرێکی بێ چراو پەنجەرە
بە ماچی قوڕاویت ناسرڕێن

ئەی بەختم ، زەریایەك لە وشە
ناتوانێ ، یەك حەرفی ئازارم داپۆشێ
سەرتاپای ئەم گریەو سەمایەش ، ناتوانێ
وەك باڵام لەبەردەم شکانا ، ڕاکێشێ

ئەی بەختم
ئەی گوڵە مۆرەکەی،
بەردەمی پەنجەرەی ڕوانینو
ئەی گوڵە ئاڵەکەی ناو خەونی مناڵی
نازانم ڕێکەوتە یان وویستی شەیتانی
کە شیعر هەر بەبۆی باڵای تۆ جوان ئەبێو

بۆ یەك یەك وەرینی گەڵای ژان
سەوز ئەبێ
نازانم ڕێکەوتە یان ئاهونزولەی دایکمە
کە چاوم بە تەنها لە دیدەی گریاوا
دوبارەو سێبارەو سەدبارە ، تەڕئەبێ
نازانم ، ئەی بەختم ، قەدەرە یان کفر
کە هەردووك پێکەوە
لە سیلەی خەمێکی گەورەیا ئەوەستین ،
لە ئاسۆی نادیاری سبەینێی
تەمەنمان ئەڕوانین؟
قەدەرە یان نەعلەت ، منو تۆ پێکەوە
دژ بەیەك ، لە یەك خوا
چاوەڕێی دادوەرین؟

چی بڵێم ئەی بەختم
جارجارە مەرگێکی لەناکاو
ڕژانی ئەستێرەی عەشقو ژان
فرمێسکێ، دوانو سیان
لەسەر ڕووی لاپەڕەم ئەمەێێن..
نا جوڵێن
هەتاکو جارێتر
بۆ خەمی سووتانی بەشێکم
سەرلەنوێ بە تاوتر

له تۆفو زریانی ناوەوەم نەبارێن..
چی بڵێم ئەی بەختم
نازانم هەتاکەی تۆ بەش .. بەش
ئەم عومرەم ، بە دەستی ئازاری ساڵەکان
ئەشێلی ..
بۆ گوڵی وەریووی ناو دوتوێی سوێندەکان
فرمێسکێك وەك زریان ئەچێنی..

نازانم ئەی بەختم
ئەم سەرو ئەو سەری هیوامان
ئەم بەرو ئەو بەری خۆزگەمان
ئەم دیو و ئەو دیوی خەونمان
هەر گڕو کەوتنو فرمێسکە
هەتاکەی ژیانیش بۆ نەوەی هەشتاکان
جار دوای جار
کەمێکە ، تۆزێکە ، نەختێکە؟!

نازانم ئەی بەختم
تەلیسمی ئەم شەرمە
هەتاکەی چارەنووس لێڵ ئەکا..
هەتاکەی منو تۆ پێکەوە
بۆ دۆزەخ لوول ئەدا..
نازانم

هەتاکەی ئەو ڕۆحە عەییارە
هەردوکمان وەکو یەك
دەخاتە بەردەمی بەزەیی یەزدانیی..
نازانم هەتاکەی ئاوابین
جارێ من : ببورە و
جارێ تۆ نەتزانی؟!

ئەی بەختم
ئەم یەکتر کوشتنە هەتاکەی
ئەم داو و گیرۆدەی مردنە هەتاکەی
با جارێك من بێ تۆ بڕۆم و
تۆش بێ من بچیتە سەر دەریای پەنهانی
یا مەلی تەماشام ، لە تەختی ئاسمانی ژیاندا
دوور لە تۆ ئازادبێ و هەڵفڕێ
بزانە دڵی من لەبەردەم دیدەی کێ
دەبێتە فرمێسك و ئەمەیێ
بزانە چۆن مەلی تەماشام
ئەم سەرو ئەو سەری ئەم بوونە تەی ئەکا
گوڵی ڤوان، تۆوی جوانم بزەی جوان ، ئەهێنێ
بزانە چۆن باڵای ئەم عومرە شەنگ ئەکا
چۆن چاوی ئەم ژینە
بە کلی سەربەستی دەڕژێ و
چۆن مێژوو ،

لە تۆوی هەر هەموو بینینو
بیستنی ئەم کەونە ، تێر ئەکا

ئەی بەختم با مەلی تەماشام
ئازادبێ و هەڵفڕێ
بزانە چۆن سنگی ئەو هەورە ڕەشانە
شەق ئەکا و
چۆن عاشق ئاسایەك
بۆ ئاسۆی ڕوونتری داهاتوو ئەگەڕێ

- کە گەڕام ، لەو دیوی هەورەوە
قاموسێك خەوتبوو
سێبەری ژانێکی ئەبەدیش
بە باڵای تاریکیی ئاسمانا هەڵچوو بوو
ئەی بەختم، لەو تەختی ئاسمانەش
چارەنووس هەر تەنها بینایی و پەنجە بوو
(قاموس) یش کە باڵی کردەوە
خۆم بینیم
هەر لەسەر وشەکەی (بێبەختیی) م
خەوتبوو
تۆی مایەی ئەم هەموو فرمێسکە ووشکانەی
وشکتر لە پوشو پەڵاشی ئازادیم ، ئەسووتێن؟
تۆی مایەی ئەم هەموو کەوتنو شکانەی

ئاسانتر لە قەدی دار هەرمێی سەربەستیم
تێك ئەشکێن؟

ئەی بەختم
من بۆ خۆم کفرێکی ڕەحمانیم
سەرچاوەی سووتان و نەمانی ئازادیم..
من بۆ خۆم گۆمێکی گومان و
نیشانەی وەستانو کۆتاییم..

سلێمانی 1996

* ئەم شیعرە بۆ یەکەمجار لە ڕۆژانی 3 تا 1996/11/5 لە هۆڵی ڕۆشنبیری سلێمانی ، لە زنجیرە کۆڕێکی تایبەت بە شیعردا خوێنرایەوە . کە جگە لە بەندە ئەم شاعیرانە بەشداریان کردبوو " جەمال غەمبار ، دلاوەر قەرەداغی ، سابیر سدیق ، عیرفان ئەحمەد ، ئیسماعیل خورماڵی" ..

سەفەری ساڵانەی هەتاو ..

پێشکەشە بە (سیتاف) ی کچم

لوورەی گورگ
سامی شاخ لە دەمی دەربەندا..
هاژەی ئاو
زووخاوی سروشتە
لە شەوی تاریك و بێدەنگدا..
گۆرانی درەختو چیمەنی لا ڕێگە
سروودی کەوتنی گەڵایە ،
یان قیژەی کەوتنی مرۆڤە ئەو دەنگە؟
لێژایی هەوراز و شریخەی هەوری تەڕ
بێدەنگیی مردنی مانگێکە خۆشباوەڕ
ئەو کاتەی ئەچێتە ژوانی گورگ!

• سامناکە ئەم کۆچو سەفەرە ناکاوە!
بێچرا، لە دەربەند وون ئەبین.!
بێبنە ، ئەم ڕێگە تاریکە ، لاولاوە
بۆ لای خوا یان لای کێ؟
بەم شەوە ڕێ ئەبڕین؟

• هەناسە .. هەناسە .. سەرداخەو سەرکەوە
برسێتیو سێبەری ئەم شاخە
وەك چاوو فرمێسکی دوا دیدار
ئاوێتەی غوربەتو سەفەر بوون
هەورازو نشێوی ئەم عەشقە
وەك ترسو دڵی بەرد
لەم دیو و لەو دیوی سەنگەرا
پڕ پڕ بوون لە سێبەر
گلێنەی ئاسۆمان ، وەك گۆمی زریکەو
جۆگەلەی بڕوامان ، وەك کۆترە باریکە..
پەڕو باڵ سووتاون.
لە سۆزی هیجرەتی بابانی سەردەما
گریانی لە سنگا تاساون.

ـ مەگەڕێ بۆ خەونی پەرت بووی خۆت
هەناسە .. هەناسە .. هەر بڕۆ
بە تەنها ڕۆح ماوە لە گیانتا
وەك لاشەت سڕ نەبووە..

ـ مەگەڕێ ئەی عەشقی فەرهادی سەرەڕۆ
هیچ گوڵی (شیرین)ت لە وڵات نەماوە..
تۆش وەکو سەرتاپا درەختی یاڵ سەوزم

پێناسەی سەفەرت بە تەنها هەنگاوە..

• هەناسە.. هەناسە.. سەرداخە و سەرکەوە
لەم شاخە ئەگریجە خۆڵاوی و ماتەدا
کزەبای ترسێکی ئینسانی
وەك خەفەت لە باڵای شەکەتت ئاڵاوە..
(وورە)ش وەك خەیاڵی گەورە کچ
موو بە موو بە بەفری عومرەوە نووساوە..
ترسێکی زەبەللاح ، وەك ترسی قارچکێ
دڵمانە و بە ناڵەی هەوری شاخ ئاوساوە..

ـ دەڕۆین و لە بنی گێژاوی سەفەردا
تۆڕی ژان بۆ ماسی داهاتوو هەڵئەدەین..
درۆیەك وەك مۆمی تاقانەی شەوی عەشق
لە تاقی تاریکی سەرماندا هەڵئەکەین..
درۆیەك وەك دەستی دڵنیای ژوانێکی قەدەغە
لەسەر ژێی بڵێسەی بڕوامان دائەنێین..
لە دواتر، لە سامی ترسێکی زیاتردا
هەر خۆمان لە مۆمی ڕووناکی عەشقمان،
فوو ئەکەین..
لە دواتر هەر خۆمان،
لە دەنگو ئاوازی ئەو ژێیە،
ڕائەکەین..

ـ شۆڕەبی ناسکی چەماوە ،
لە لوتکەی (ئەزمەك)دا
بۆ ماچی شەپۆلی سەفەرمان وەستاوە..
لافاوی شیعرێکی تووڕەیە ، ئەم ڕەوە
یان کۆچی دوا عەشقی قەدەغەکراوە..
لە زنەی چاوانی ئاسماندا، وەك دڵمان
پەلوپۆی خەونێکی سووتاومان، دەلەرزێ..
لە تەختی ئاسۆدا هیوایەك وردوخاش
لە سەمای مەرگێکا دەهەژێ،،

• هەناسە..هەناسە.. مەهەژێو سەرکەوە
ئارامیی لە قەدی دڕکەزی گقمانێك ئاڵاوە
پرسیار و وەڵاممان
وەك پوشو پەڵاشی ئومێدو هیوامان
لە لاڕێی سەفەردا ڕواوە..
ئەم سیحرە درۆیە ، لە شەوی ڕاستیدا
بۆ سهتێك هەناسە دەداتو خۆی ئەمرێ..
وەك گفتی هەرزەکار
وەك بزەی سەرابو
وەك ڕەنگی فرمێسکی چاوی یار
ترسێکی ئەبەدی و عەشقێکی گەورەتر
جێی دەگرێ..

• هەناسە.. هەناسە.. سەرکەوەو سەرداخە
ئەو شاخە،
لە تەرمی ئەم شارە کۆچەرە ئەترسێ..
ئەو دۆڵە ، وەك عاشق
بۆ چپەی شارو گوند گوێ ئەگرێ..
ئەو چەمە، پرسیاری تانجەرۆ ئەکاتو
یەك بە یەك ماسی‌یەکان ڕائەگرێ..
سروودی ئەم کۆچە
هەر بەردو خۆڵو ئاو م ئەیزانێ..
گۆرانی ئەم سەمای ئەسرینە
هەر دارو درەختی قژ بژی ئەیلولم ، ئەیچڕێ..
سیناریۆی ئەم ترسە گەورەیە
هەر تەنها فیشەكو تفەنگم ، ئەینووسێ..

• تفەنگیش .. ئاخ تفەنگ
شان بە شان، لەگەڵمان ئەڕۆیتو بێدەنگی..
لە داخا لولەت شۆڕ، وەك دەستی ماندوومان
ڕوو لە خاك دەجوڵێی زۆر مەنگی..

ـ چەند بەردمان هاتەڕێو خۆی لادا لە ڕێمان
چەند هەوراز لە بەردەم ئێمەدا ، خۆی خنكان
چەند درەخت،
بە پێوە وەك دڵمان، خۆی سووتان

چەند تفەنگ،
وەك چاومان، فیشەکی خۆی تۆران
چەند کانی،
وەك بیرمان، جۆگەلەی خۆی دۆڕان
چەند کوڕمان: ـ ئاخ کوڕمان
بۆ یارو بۆ جێژوان
خۆی نەکرد بە سایەو
سێبەری ڕێگەمان

• لوورەی گورگ
سامی شاخ، هەنگاوی خۆڵەمێش
هاژەی خەم
کرێوەی شەوێکی گێژو وێژ
تەپو تۆز، ئاماژەی درێژیی کاروانە
باڵندەی بێباڵو بێلانە
سەرسامی هەناسەو هەنگاوی ئینسانە

ـ چاوی خەم لێك بنێو یادێکی پەمەیی
وەکو مۆم لە چوخمی سەرسەرتا هەڵبکە
لە نێوەی ڕێگەدا
لە هەگبەی نارنجی خەونێکدا
پێکەنین نەزۆكو
تروسکەی هیوایەك

خۆی دەکا بە شەوی کەللەتا
تۆ چاوت لە گۆمی یادێکا خنکاوەو
ئارەزووت هە رلە لای هە نگاوە
فڕینی هیوایە، یان سیحری بوونی خۆت
پێت دەڵی: ئەم ڕەوە ناکاوە
ئەم کۆچە تاریکە
سەفەری سالانەی هەتاوە؟

• شەو زانی
ئەوهەموو چاوانە عاشقنو بەم شەوە
پریاسکەی شیعرێکی ڕووناکیان هێناوە
ڕێ زانی
ئەم ڕەوە ، شەپۆلی شیعرێکی ئاوسەو
بۆ ژیان ، ئومێد و ئامانجی داناوە

ـ چەند خۆشە ئەم خەوە نارنجە
با تێر تێر بۆنی کەم، وەك سنگی ئەو کچە
نەك چیتر نارنجو شەمامە نەبینم ..
چەند خۆشە ئەم یادە باڵ شینە
با تێر تێر باوەشی پیا بکەم، وەك دایك
نەك چیتر هیچ دایکێ نەبینم..

ـ لوورەی گورگ.. بابە گیان

لوورەی گورگ ئەبیستم!
گورگ چۆنە؟ بابە گیان
تۆ لە گورگ ئەترسی؟
هەتاکەی هەر ئەڕۆین؟
بۆ یەک تۆز ناوەستین؟
ئەم ڕێیە زۆر دوورە، بابە گیان
کەی ئەبێ،
بە ڕۆژی ڕووناکی وەك جاران؟!

ـ هەر ئەگەین، ئەزیزم، بێخەم بە
ئەم شاخە زۆر زلو گەورەیە
پێی لە شار،
سەریشی لێرەیە.
گورگی چی؟
ئەو دەنگەی ئەیبیستی
هەر دەنگی هەناسەی ئێمەیە
ئەم شاخە زۆر جوانە، سەیرکە
ئەستێرەش لامانە..
بە بالای ئەزمەکدا بەڕێوەین
تریفە میوانە..

ـ شاخ تا دێ بە باڵای ئاسماندا هەڵئەچێ
برسێتی و ترسی مەرگ

وەك تەمی پایزان
بۆ بنی ویژدانو خەیاڵمان ڕۆئەچێ
ئەو چاوە فرمێسکی بۆ چی‌یە؟
ئەو دڵە هەناسەی بۆ چی‌یە؟
ئەو شەوە ، شارێکی کۆچکردووی بۆچی‌یە؟
ئەم شاخە، ئەم هەموو هەڵوژە سوورانەێ بۆچی‌یە؟
دەپرسین، بە چاوو هەنگاوو هەناسە
لە خواوەندم لە ئاسمان، لە ژیان ئەپرسین
بەڵام هیچ وەڵامێك
لە هیچیان نابیستین

• هەناسە.. هەناسە.. مەپرسەو سەرکەوە
لە لوتکەی چیادا ئیستێکەو پاڵکەوە
گوێ بنێ بە دڵی خاکەوە، ببیستە
لورەی گورگ، وەك لورەی هێرشی ئەنفالو
وەك گڤەی ڕەشەبای کیمیاییو
وەك تەپەی پێی سوپاو
وەك کەڵبەی تاوانو ببیستە
لە دواوە چەند شیعر ئەناڵێ
چەند درەخت شیوەنی وشك بوون ئەگێڕێ

• هەناسە.. هەناسە.. سەیرکەو سەرکەوە
تەماشای داهاتووی خۆت بکەو وێش کەوە

ئیتر تۆش ئاوێتەی شاخ بوویتو بیرکەوە
هەر لە خۆت بپرسەو مەترسە:
گرینی هیوایە، یان سیحری بوونی خۆت
پێت ئەڵێ: ئەم کۆچە ناکاوە
ئەم ڕەوە ڕووناکە
سەفەری ساڵانەی هەتاوە؟!

ئەیلولو تشرینی یەکەمی 1996
قاسمەڕەش

* ئەم شیعرە بۆ یەکەمین جار لەو زنجیرە کۆڕە شیعریەدا خوێندرایەوە کە ڕۆژانی 3 تا 1996/11/5 لە هۆڵی ڕۆشنبیری سلێمانی سازکرا.

پێنج پۆستەرە شیعر و
کفرێك بۆ هەڵەبجە ..

یەکەم:

لە نێڵەی ئاگری جەشتەی (زەکێ ئەلکان)
تەنیا بۆنکڕوزێك ئەهات
وەك بۆنکڕوزی هەڵەبجە..
لە خوێنی گەشی (قاسملۆ) و (شەرەفکەندی)
دیمەنێك دەهاتە بەرچاو
هەر لە تۆ ئەچوو هەڵەبجە..
لە فرمێسکی مناڵانی کۆڕەوەکە
تەنیا ملوانکەیەك چنرا
وەك ئەوەی ملی هەڵەبجە..
لە دەنگی هەموو فیشەکی ڕاپەڕیندا
تەنیا هاوارێك دروست بوو
وەك هاوارەکەی هەڵەبجە..
لە دەنگدانی پەرلەمانی کوردستاندا

تەنیا دەنگێك زوڵاڵتربوو
دەنگی ئازادی هەڵەبجە..

دووەم:

کە تۆم بینی گوڵێك بووی گەش
دوو ڕۆژەڕێ ئەهاتم بۆنم ئەکردی..
کە تۆم ناسی شۆخێك بووی جوان
وەك ئەم شارە، لە شەوا ماچم ئەکردی..
کە تۆم ڕۆشتی، هەموو گوڵەکان هەڵوەرین
بۆنم کوژرا و پایزم هات..
کە تۆم خنکای، چەپکێ هیوای سەوزم مردو
لاچم کوژرا و مەرگم بۆ هات..

سێیەم:

تۆ کەشتی خۆزگە بوویت..
کەوتیتە بەر ڕوی ئۆقیانووس
نغرۆ بوویت..
تۆ باڵی فڕینی سروشت و
(مەولەوی) شیعرم بوویت..
لە تەڵەی سەردەما پێوە بوویت
لە بن تووی پیلاندا گلابوویت..

تۆ باخچەی هیوا بوویت
گوڵزاری شیعر بوویت
ئەی شاری هەزاران پەنجەی زام
چەند ڕۆمان ، چەند چیرۆك
چەند زامت بۆ نووسین؟
ئەی شاری نوێترین سینەمای گەردوونم
چەند یارو چەند لاوی عاشقت
بۆ کوشتین؟
هەڵەبجەم ، بە تەنیا هەر بۆ خۆت
یەك دنیای گەورە بوویت..
بەڵام ئاخ ، ئەمجارەش
لە گەمەی کیشوەری تاوانا
سووتابوویت..

چوارەم:

هەڵەبجە
لەبەردەم ئاگری بارانی بەهەشتا
ڕاوەستاو..
هەر سێو بوو دەسووتا
(ئادەم) یش حەپەساو..
ڕووی دەمی کردە خوا..
مێژوویەك لە خەڵوەت،

سەدەیەك لە یەزدان پەرستی
ئەسووتا..
ژنو پیاو
زارۆكو پیرەمێرد
وەکو یەك، ئەکوژران
(حەوا) ش هەر حەپەساو
ڕووی نزای کردە خوا:
وا بەهەشت ئەسووتێ
هەڵەبجە گڕئەگرێ،
خوایەگیان کوا دەنگت
کەی ڕقت هەڵئەسێ؟!
هەڵەبجەی شۆخو شەنگ
سووتاوی ڕقێکی یەزدانیی
خنکاوی کفرێکی سۆفیانەی گەلێك دوور
ئاگرێ بەربۆتە تەمەنی
لە پایز درێژتر..
ئاگری کیمیایی بەعسییەکان
لە دۆزەخ گەرمتر..

پێنجەم:

هەڵەبجە
لە بۆنی پرتەقاڵ سڵ ئەکا..

لە خوێنی کوژرانی مێژوودا
تەوێڵی سوور بووە و
بە چاوی هیواوە ، سەیر ئەکا..
جیهانی کەڕو لاڵ
وێنەکەی (عومەری خاوەر) و کوڕەکەی
بە فڵچەی بەزەیی ڕەنگ ئەکا..
نە (عومەر) دەیزانی بە مردن
سنووری هەڵەبجە و هەورامان ئەبڕێتو
ئەوروپا تەی دەکا..
نە (گۆران) دەیزانی ، سەرکۆمار
نەیەکجار
پێنج هەزار کۆتری هەڵەبجە
ڕاو ئەکا ...!

کفرێك :
لەزاری (کفر ئەحمەد) ەوە تایبەت بە هەڵەبجە ..

خەمی تۆو خەمی من
ئاسمانو ڕێسمانە..
هەنگاوت ناتبەنە
بەردەمی ئەوماڵە چۆڵانە ..
بە خەونیش تێناگەی لە تەعزیێ
ئەو هەموو کۆترە کوژراوە سپییانە..

بە دنیاش نابیتە خاوەنی
بە تەنیا یەك بڕە هەناری (باخی میر)
یان یەك دێڕ لە شیعری (دیوانە)
هەناسەت ، کوا بۆنی پرتەقاڵ دەناسێ ..
کەی سێوت خواردووە و
سێوەکە بتناسێ؟
من خەمم باڵا بەرز
لە خەمت بەرزتر
ئەندێشەم لە کفری
(ئادەم) ت بە ئێشتر
لەوێڕا
بە تەنها یەك کەس بوو ، سێوی خوارد
لە بەهەشت دەرتکرد
لێرەڕا
بە تەنها بە بۆنی سێوەکان
ئەی خواکەی بەهەشت و داری سێو
هەر هەموو هەڵەبجەت
شەهید کرد

سلێمانی 1996

* ئەم شیعرە لە یادی هەشتەمین ساڵڕۆژی کیمیابارانکردنی هەڵەبجەدا ، لە فێستیڤاڵی زانکۆی سلێمانیدا ڕۆژی 1996/3/16 خوێندرایەوە .

عیشق :
دۆخێکیتری شێت بوون ..!

<u>دەستپێك :</u>

فرمێسکێك ،
نیوتکە گەورەتر لە شیعر ..
چپەیەك ،
بێدەنگتر لە سێبەر ..
شوێن پێیەك ،
نیوسەدە لەولاتر لە عومر ..
خەیاڵێك ، بەرزتر لە هزر ..
عەشقی تۆ :
گەورەتر لە بوونو لە سووتان ..
جوانی تۆ :
ئەم چاوە نوقاوەم
پڕ ئەکا لە گومان ..
ئەدرەسێك :
دو کۆڵان لەولاتر لە عیشق
نزیکتر لە شێت بوون ..
ئەم هەگبەی ئەلفوبێی ئازارەم ،
پڕئەکا لە مەست بوون .
ـ بەم سەرە کاسەوە
من سێبەر بە سەرما ئەبارێ و

من گومان ، گڕم تێبەرئەدات ..
من عەشقت ئەمخواتو
مەست بوونم ، هەناسەم پێئەدات ..

• • •

(1)

بێدەنگیم ، هاواری عەشقێکی ئەبەدی
درەختە بۆ هەتاو ..
سەرنجم ، تەماشای پیاوێکی شەرقییە
لە بالاو لە نازو نیگای چاو ..
فڕینم ، گەڕانە بە باڵی ماچێکت
بۆ دنیای ئەودیوی جوگرافیا ..
وەرینم ، بارانی پولەکەی شیعرێکە
پاش سەمای ماچێکی دڵنیا ..
دنیای من ، عەشقێکی تێکەڵە
شیعرێکی دووڕەگە ، لە ڕاستی و ئەفسانە ..
عەشقی من ، دۆخێکی شێتبوونە ، لە نێوان
بارانی خودایی و سەرابی مەستانە ..
دینی من ، کفربێت یان ئیمان ..
نوێژێکە : پەمەیی
سوێندێکە : ئینسانی
عەشقێکە بۆ ژنو
بانگێکە بۆ ژیان ..

• • •

(2)

من سۆفی تاراوگەی جەستەی تۆ ..
تۆ گۆمێك لە خەونو
ڕوبارێك لە ماچی بەجێماو..
من و تۆ ، کەناری ئەمبەرو ئەوبەری عەشقێکین
شەوو ڕۆژ ، لە جەستەی یەکتری ئەکرۆژین ..
من : هەتا سەر پشتی داستان و ئەفسانە
تۆ : هەتا قولایی حەقیقەت ، ژنانە
هەردوکمان تێکەڵین ..
من درەخت .. تۆ هەتاو
ئەبێ هەر پێکەوە بژینو
پێکەوە بنوینو
پێکەوە وەك گەردوون ئەزەلین ..
ژیانمان لەمبەرو لەوبەری ئەم دەریای عەشقەدا
زامێکە : لە مێژوو قوڵترو
دۆخێکە : لە عیشق شێتترو
ئەدرەسێك : مەستانە ..
من سۆفی خەڵوەتی وەجدی تۆ ..
خوێندنەوەی ، بەرزایی و نزمایی جەستەی تۆ..
تۆ گۆمێك لە ترسو ڕوبارێك لە شەرمی ڕاکشاو ..
من هەورێك لە عەشق و
ڕێژنەیەک لە ماچی داگیرساو ..

• • •

(3)

ئەم عەشقە سووتانە
ئەم زەوییە ، سەراپا جێژوانە
من بێ تۆ : سەرابی هەر هەموو سەحراکان
تۆ زنەی لاپاڵی کێویێکی ، ناونراو بە ژیان ..
تۆ بێ من : بریسکەی هەر هەموو دەریاکان
من توڵە تیشکێکی سەرەڕۆ
یاخی بوو لە ئاسمان ..
ئەم عەشقە : تەقینی کانییە
ئەم عەشقە : هاتنی هەتاوە
ئەم عەشقە : کفربێ یان ئیمان ..
هەردووکمان ئەکاتە
جوانترین فریشتەی ، ناونراو بە ئینسان ..

• • •

(4)

من و تۆ ، پەنجەمان پێك بگەن
ئەگەینە دڵی خوا ..
من و تۆ ، لێوانمان پێك بگەن
زمانی فریشتە فێرئەبین ..
ئەی (حەوا) ، حەوا گیان
ئەم کفرە بۆ نەکەین ؟!
من و تۆ ، جەشتەمان تێك ئاڵێن
لە بەهەشت دەرئەکرێین ..

ئەی (حەوا) ، حەوا گیان
ئەم عەشقە بۆ نەکەین ؟!

• • •

(5)

چەند خۆشە ئەم عەشقە ،
چەند سەختە ، ئەم کێوی ئارەزووی ئینسانە!
لە نێوان گوناهـ و ئارەزوو
لەم گۆشە ئیرۆسەی ژیانا !
منی پیاو ، نوێژ ئەکەم بۆ گوڵ و ئینجانە !
نوێژ ئەکەم بۆ شیعر و
بۆ بۆنی ئەو سێوی مەمانە !
من و تۆ ـ پێکەوە بەم سەماو گریانە ..
هەنگاومان بۆ سووتان
سووتانمان بۆ بوون و سەمامان ژیانە ..
زەمینیش ، ئەی کچی خەونی من
ـ خەونی خوا
ئەکەمو دوا وێستگەی ئینسانە ..

• • •

(6)

وەك ئینسان : بۆ سەمای دەوری گڕ
ئاگری جەستەی تۆ ..
بۆ بۆنی سێوێکی
درەختی بەهەشتو

دوو سێوی جوانتری
باڵای تۆ ..
حەسرەتێك لە دڵما گڕئەگرێ
ئەمکاتە زیندانیی
عیشوەی تۆ ..
هەر عەشقی وەسڵتە ..
شەوانە ئەمکاتە شاعیر و
ڕۆژانە بە پیاوێك لە تۆببە ..
گریانم جوانترین بزەیە
شێتانە دێمە لات ..
شیعریشم :
بۆ بۆنی ئەو سێوی سنگەیە
ئەی وڵات ..

• • •

گەلاوێژی 1999 سلێمانی

* ئەم شیعرە بۆ یەکەمینجار لە شاری ڕانیە ، لە مەراسیمی کردنەوەی لقی بنکەی ئەدەبی گەلاوێژدا خوێندرایەوە .

• سێوەخان : ئەو ژنە بێ ناوو بێ ئەدرەس وبێ نیشتمانەی شیعرمە ، ئەو کانەی من ئادەم بووم ، ئەو حەوا بوو م عەشق فێری سێو خواردنی کردین ، لە بەهەشت دەرکراین و بۆ ژیانی نادیاری سەر زەوی ، هەریەکەی سێوێکی ئاگراوی دۆزەخیان داینێ . ئەویش دڵسۆزانەو بۆ هەتاهەتایی لە باخەڵی خۆیدا پاراستنی ، ئێستە هەر خۆی بۆتە بەهەشت .. هەر خۆی بۆتە دارسێو .. بۆیە منیش بە (سێوەخان) ناوزەدم کردووە.

خەون ..

* شەو نیـیە من نەبمە كۆترو
نەفڕمو نەگەمە
سەر دارتووی ماڵەكەت ..
شەو نیـیە من نەكەی بە مانگی كوژراوو
خۆت نەكەی بە چەپكێ تریفەو
نەمخەیتە گێژاوی (سیتاف) ی باڵاكەت ..

* دێم بۆ لات بۆ ئەوەی
بە چپە ، ئازاری غەریبیو
بە فڕین ، دوا ناڵەی جودایی‌و
بە گمە ، نوێترین گۆرانیت بۆ بڵێم ..
دێم بۆ لات بۆ ئەوەی
بە كوشتن ، ئەدرەسی دوا ژوانو
بە گریان ، نوێترین پانتایی
وونبوونی ڕۆحمت پێ‌بڵێم ..

* شەوانە .. پەنجەرەی ژوورەكەم والآیە
بۆ ئەوەی بە باڵی یادێكت بفڕمو
بێم بۆ لات ..
بۆ ئەوەی كۆتری گەنمڕەنگ ببینی‌و
باوەشتم بۆ بكەی بە ولآت ..

بۆ ئەوەی ئاماژەی فڕینم بۆ بكەی
بە پەنجەی شوشەیی و نینۆكی پەمەیی ..
بۆ ئەوەی فڕینی بێ‌ئۆقرەم ببینی
بێمەوە و بفڕمو پێكەنی ..
بۆ ئەوەی بۆ گاڵتە
نازێكی ژنانە بكەیتو مانگ داگری ..
تریفەی داكەنی و
بیكەیتە بەردێكی چكۆڵەو تێمگری ..

* هەموو شەو من ئەبمە كۆتر و
بەو بەردە ئەنگاوتێم..
تەپوتل بە باڵای درەختا
فڕینم بیرئەچێ و ئەگلێم ..
تۆش بێ‌دەنگ دەتاسێی
دەرگای ماڵ دادەخەیت ..
هەر وەكو فریشتە ژنێكی حیكایەت
تریفەم پیائەدەیت ..
دەست دێنی ،
وەك پەشمەك هەڵگریت ..
بە نەرمی
باوەشم پیائەكەیت ..
ئەمخەیتە سەر سنگت ..
من : ئۆخەی

تۆش : زنەی چاوانت دەتەقێ و
بارانی پرسەکەم دادەکەیت ..

* شەو نییە
من نەبمە کۆتری خوێناوی سەر سنگت
تۆش نەبیە ژنێکی ئالۆدە بە گریان ..
شەو نییە
(لە ڕۆحی بێ ئۆقرەم*)
زریانی عەشقێکی ئەبەدی هەڵنەکا ،
نەمخاتە کەڵکەڵەی فڕینو داگیرسان ..
شەو نییە
ئاوازی دەنگی تۆ
نابێتە سروودی سەفەرم و
نەمخاتە کەڵکەڵەی مەشتبوون و
گێنگڵدان ..

*ـ ئامادەم
ئەم سەرە پڕ ژان و ئازارەم
لە دنیای ئارامی سەر سنگتا
بۆ تەنیا یەك بزەت بکوژم ..
ـ ئامادەم
ئەم عومرە (سەر ماشوبرنجی) یەم
بکەمە یەك مژی جگەرەو

لە یادی ژوانێکتا بیکێشم ..
ـ ئامادەم
لە دوورگەێ چاوانتا
پاپۆڕی ئەم ژینە پڕ غەدرەم
بۆ عەشقت ، چارشێوی درۆکان ،
بەر لە مەرگ
داکەنێ و بوەستێ ..
ـ ئامادەم
لە تاقی پڕ نووری برۆتا
پەپولەی ئەم بەختە قەترانییەم
بۆ چاوت بفڕێتو
بەر لە مەرگ
بتبینێ و بسووتێ ..

* شەو نییە
ئەم کۆترە هیلاکەی دڵی من
لە پوشی هێلانەی
ئەو جووتە کەنارییەی باخەڵتا ..
بۆ ساتێك
هەر هێندەی کەوتنە خوارەوەی
فرمێسکێك
چاوانی هەڵنەبڕێ ..
جوانترین گۆرانی ئەڤینو دڵداریت

بۆ نەچڕێ ..
شەو نییە ، ئەم مانگە کوژراوەی بەختی من
لە فەزای تریفە و ئەستێرەی سەر سنگتا ..
بە تیری نیگایەك ،
بە تەزووی هیوایەك ،
نەبێتە گەردێکی چکۆڵەی باوەشت ..
شەو نییە ، پێت نەڵێم :
ـ سێوەگیان* .. وا ئەمرم
ڕێبدە بۆ دواجار
باوەشت پیابکەم ..
تۆ زیاتر دەگریتو
من زووتر گیان دەدەم ..
تا مردن
هەر ماچی سەرسنگو
گەردنی شووشەیی و
نەرمایی گوێچکەتو
فرمێسکی چاوانی تۆ دەکەم ..

* هەموو شەو ، لە ترسا
لە نێوان : کۆتر و
مردنی باوەشتا ..
لە نێوان : تریفە و
سەرسنگی بەهەشتا ..

بە ئاگادێمەوە
بوومەتە کۆتری ،
بێگمەو بێباڵی ناو غوربەت ..
ئێستە تۆش بە تەنها فریشتەی خەونمی
ژنێکی سەرتاپا لە حەسرەت ..
• • •

پایزی 1999 هۆڵندە
ـ کەمپی ئاڤۆی شاری ئێمن

* سیتاڤ : وشەیەکی کرمانجییە ، واتە : سێبەری مانگەشەو .
*دێڕی ناو کاوانەکە لە شیعرێکی (گۆران) ەوە وەرگیراوە .
* سێوەخان : ناوێکی خوازراوە بۆ ئەو شۆخەژنەی بە بەردەوام خەوی پێوە ئەبینم ، ژنێك هەندێجار فریشتە ئاسا و هەندێجار دڵڕەقانە ، ئەم غوربەتەم بۆ ئەکاتە نیشتمان یان دۆزەخ .

پێنج شیعری کورت :

من و تۆ

من و تۆ ، وەك چەمو هاژە واین
بێیەکتر غەریبین ..
من و تۆ ، وەك خۆر و سێبەر واین
دوو هێڵی تەریبین ..
من و تۆ ، ئەوەندە پێکەوە دانیشتین
وەك یەکە گریان و شادیمان
من و تۆ ، ئەوەندە تێکەڵی یەکتربووین
وەك یەکە مردنو ژیانمان ..
منو تۆ ، دوو پلەی یەك پەیژەین
دوو چاوی یەك دیدەین ..
منو تۆ ، دوو خەونی یەک خۆزگەین
دوو زامی یەك جەستەین ..
منو تۆ ، ئەوەندە پێکەوە ڕۆیشتین
درێژتر لە ژوانی درەختو خۆرەتاو ..
منو تۆ
دوو تیشکی ڕووناکی یەك شەوین
من : مانگ و
تۆ : هەتاو ..

• •

هاتنت ..

هاتنت وەك شیعر ،
چرایەك لە شەوی ڕۆحما هەڵئەکا ..
هاتنت وەك ژوانی (با) و هەور ،
خریانێ لە ماچو هەناسە دائەکا ..
هاتنت هەتاوە
دڵی من خونچەیە وهەر تەنها
بە ماچت گەشئەبێو باڵئەکا..
هاتنت بارانە
جەستەی من عەردێکی گەرمەسێر
هەر تەنها بە تکەی ئاونگی لێوانت
شینئەبێ و گوڵئەکا ..
ئەی ژنە شۆخەکەی
تاقانە کانیلەی سەر ڕێی دوور ..
هاتنت ئەمکاتە دەریایەك لە خۆزگە
لە عەشقێك بێسنوور ..

• •

نامە ..

کە تۆ دێی
لەم حوجرەی عەشقەدا خۆرهەڵدێ
چاوانم شەونمی دووریتی گرتووە ..
کە نایەی
ماڵەکەم تاریکە و شیعریشم

هەر لەسەر دوا حەرفی ناوەکەت
کەناری ئەم حوزنەی گرتووە ..
ئەو کاتەی بە ماچێك
سەرانی تەنیاییم شەڵاڵی (بوون) ئەکەی
ئەو عەشقە بۆ ژیان
چەند مەزن لە چاوتا خەوتووە ..
ئەو کاتەی نایەیتو
هەر دەنگت دەبیستم
سەیرکە ئەم پیاوە بێبەختە
چەند تەنیا مردووە ..
لە دووریت شەپۆلی ئاوازم پەرتدەبێت
ڕوانینم ، لە یادی ژوانێکتا ووندەبێت
ئەو کاتەی نامەکەت
ئەگاتە بەندەری ئەم حوزنە نارنجی‌یە
حەرفەکان : ئەبنە باڵ
ماڵەکەم : بە بەهەشت
وشەکان : پەپولە و
ڕستەکان : ڕەنگاڵە

• •

من تەنها ..
(درەختو بارانو پەپولە)م خۆشدەوێ
درەخت ، وەك باڵات شۆخو شەنگ
باران ، وەك چاوانت تەڕومەنگ

پەپولە ، وەك سیمات ڕەنگاوڕەنگ
ئەی ژنە شۆخەکەی
تاقانە خۆرەکەی گەردوونم : سێوەخان ..
من ئێستە تەنها تۆم خۆشئەوێ
تەنها تۆ لە جیاتی هەر سێکیان ..

• •

وێنەکەت
سەرچاوەی دوا هەڵبەستی من
تەنیا خۆزگەو مەبەستی من
تەنیا داوای پڕ هەستی من
وێنەکەتە ، ئەی بەختی من
ئاراستەی دوا هەنگاوی من
ڕوناکی دوا هەتاوی من
هەردوو بیلبیلەی چاوی من
وێنەکەتە ، ئەی سێوی من

• •

پایزی 1999 هۆڵندە

سالـە هـەڵوەریوەکانـی تـەمـەن ..

«بۆ دەبێت من ببمە قوربانی یەکێك کە ئەو خۆی
قوربانی هەموو ناڕێکی‌یەکانی ئەم گەردوونەیە؟»
ـ بەختیار عەلی ـ مەرگی تاقانەی دووەم

دەروازە :

« بە شێوەیەکی گشتی ئەم شیعرە گەڕانەوەیە بۆ دیوی ئەودیوی زەمەن، هەر لە منالی‌یەوە هەتا ئەو ساتەوەختەی شیعرەکەی تیا نووسراوە ، خەویکە لە نێوان ڕابووردو ئێستادا ، هەقیقەتێکە کە هەرگیز نەوتراوە و نەبیسراوە ، ڕاستی‌یەکە بەردەوام خۆمان لێ هەڵەکردووە ، چونکە هەمیشە شەرم لە خواستو ئازادیمان بالادەستتر بووە . هەوڵمداوە ، ڕێگەو شاڕێگەو پردەکانی ئەو گەڕانەوەیە بە تروسکەی فەنتازیای "مەرگی تاقانەی دووەم" و "ئێوارەی پەروانە" بدۆزمەوە* ، لە گۆشە تاریکەکانی ئەو سەفەرەدا ، ناوبەناو "بەندەری بەرمۆدا" بە نیگایەکی خواوەندانە دەیهێنامەوە ناو ژیانو بەر ڕووناکایی خە مێکی کەڵەگەتی ژنانە* ، کە بە دیوی ئەمدیودا هەر هەمان ئەو خەمە زرکەفتی‌یەی من بوو ، کە وایلێکردم بگەڕێمەوە ناو مێژوو ، خۆم بهاوێژمە زەریای ئەو زەمەنە سەختو دژوارەوە ، کە ئارەزوومانی تیا دەکوژرا و ڕۆژمانی تیا دەسووتا .. چەمێك لە خەونو خۆزگەی ناموراد بە لاماندا دەڕۆشت بێ‌ئەوەی هاژەی بێت ، ئێمەش لە دوورەوە بە مەست بوون ، ماچمان بۆ ئەو شەپۆلانە دەنارد کە تەرمی حەزو ئارەزووەکانی ئێمەیان خستبووە سەرشانو لە سەیوانێك دەگەڕان بیاننێژن .. »

* چەند ئاسان
لە وەڵامی فرمێسکەکاندا ، پێکەنین ..!
چەند بێباك
نیشتمانەکەمان ، بەجێ‌هێشت ..!
چەند سادە
پەساپۆرتی قەرەجەکانمان ، دزی ..!
چەند تەممەڵ
ئیعرابی (ئازادیی)مان نەزانی ..!
بەدمەستانە ،
ڕوانیمانە سەرو قژی باروتاویی ، درەختەکان ..
منالانە ،
لە چلەی شەهیدەکانو
لە یادی کۆڕەوەکاندا ، سەمامانکرد ..
زرباوکانە ،
منالەکانی خۆمان
لە بەرەبەیانی سەفەردا م هەڵخەڵەتاند ..
خێڵەکیانە ژنمان خواستو
ئیرۆسیانە ڕامانبواردو
ئەوروپیانە ، منالەکانمان ناوزەدکرد ..

* بە گمەی کۆترە شینکەکاندا
لە حوزنی (سەفەر) تێگەیشتین ..
بە تەمەنی گوڵەکاندا

لە گەمەی (وجود) حاڵی بووین ..
بە تەقویمەکانی چاوەڕوانی
تەمەنو غوربەتمان پێوا ..
بە تونێلەکانی (تۆببە)دا
(بەهەشتو دۆزەخ)مان وونکرد ..
بە کۆرپە فڕێدراوەکانی نزیك زانکۆدا
لە پاکیزەیی (مریەم) گومانمان کرد ..
لە مامۆستا بەدمەستەکانەوە
(پەروەردەی نیشتمانی)مان
لەبەرچاوکەوت ..
لە خیانەتی حیزبەکانەوە
باوەشمان بە دڕکەزیی سەفەردا کرد ..

* بە شەرمەوە ، دەرگای هەورەبانەکانمان
لە ژنە قاچاغەکانمان .. کردەوە
لە سێبەری سنەوبەرە تۆزاویەکاندا
نامە بۆندارەکانی سیاسەتمان .. خوێندەوە
لە شەوی بەراتدا ، ماچو
لە بەیانی جەژندا ، ژوانو
لە ڕەوەکاندا ، باخەڵی حەرامان بە نسیب بوو
بە دەست خۆمان نەبوو
لە کام کۆڵانو پەناو پەسێودا
بوخچەی هەرزەکاریمان .. دەکەینەوە

بە دەست کەسمان نەبوو
لە کام سەنگەر و لاپاڵدا
لا کام نسکۆ و خیانەتدا ...
دەبین بە گوللەی وێڵەوە

* بە ناونیشانی ماسیی‌یەکاندا
نامەمان بۆ شەهیدەکان نارد ..
بە نوێنەرایەتی ئاوارەکان
لە یادی (ڕاپەڕین)دا گریاین ..
لە حیکایەتەکانی (بەرمۆدە)*وە
مانایەکمان بۆ بێدەنگی مانگ دۆزییەوە ..
لە کوژرانی ژنە فریشتەکانی شارەوە
سەرلەنوێ مێژوومان حونجەکرد ..
بە دەست خۆمان نەبوو هەڵبژاردن
لە نێوان : سێبەری دار ئەرخەوانەکانی سەیوان
یان ، هەڵهاتن لە نیشتمان ..
نا ..نا .. بە دەست کەسمان نەبوو
لە منداڵیدا .. هەرزەکاریی و
لە مێردمنداڵیدا .. گەورەیی و
لە ناکاودا پیربوونمان تووش هات ..

* لە (ئێوارەی پەروانە)*وە
گەردی تەمەنێکی هەڵوەریومان

دۆزییەوە ..
لە پەپولەی نێو کتێبەکانەوە
دەسگیرانە سەرابی‌یەکانی لاویمان
ناسییەوە ..
لە گۆرانی سەرخۆشەکانەوە
لە بێهودەیی خوتبەکانی جومعە
تێگەشتین ..
لە ژمارەی سیاسی‌یە ساویلکەکانەوە
زانیمان چیتر (خوا وەتەن)
ئاوا ناکا ..
بە دەست خۆمان نەبوو
لە باخچە سەرخۆشەکاندا
بە تەوسەوە
پێناسەی (خۆکوشتن) بکەین ..
نا .. نا .. بە دەست کەسمان نەبوو
لە هاوینێکی ڕووت‌وقووتا
باڵق بین ..
بە وەهمی نرکەوناڵەی سۆزانی‌یەکان
شەیتانی بین ..

* چەند ڕەشبین ،
لە سێبەری دیوارە نزمەکاندا
بە غەریزەی برسێتی ، ڕێی ماڵەوە و

بە فەنەری سەراب ،
ڕێی قوتابخانەمان دۆزییەوە ..
چەند دەغەزار ،
مامۆستا بەدمەستەکان
بە دەنگی گڕمان .. پێکەنین ..
چەند دڕندە ،
کچە عەییارەکانی حەمامی ژنان
دەریانکردین ..
بە دەست خۆمان نەبوو
بە گرێکوێرەی بەنەخوێنەکانەوە
بخەوین ..
باخچە سەرخۆشەکانی ئێواران
بە مزگەوتەکان .. بدۆڕێین ..
نا .. نا .. بە دەست کەسمان نەبوو
نەوەیەکی توورڕدراو بووین ،
بۆ ئەو دیو سنورەکانی ژیان ..
بونەوەرێکی نامۆ بووین
بە ڕۆژ لە خەڵك‌و
بە شەو لە خۆمان ..
نا .. نا .. بە دەست ئێمە نەبوو
یەکەم ئۆرگازم بە زمانی عیبریی و
یەکەم لەززەت بە سانسکریتی
بخوێنین ..

بە دەست کەسمان نەبوو
لە کەشکۆڵی کچە عاشقەکاندا
بە ناوی موستەعارەوە
نێرینەترین ووشە .. بنووسین ..

* بڕیارماندا بە سەفەر
خیانەت لە ئێستات بکەین
ئەی نیشتیمان ..
بڕیارماندا بە خۆکوشتن
ساڵە هەڵوەریوەکانی تەمەن
سەوز بکەین
ئەی دەسگیران ..
• •

31 ی ئابی 1999

* (مەرگی تاقانەی دووەم) و (ئێوارەی پەروانە) دوو ڕۆمانی ناوازەو جوانی برای نووسەر و ڕووناکبیرم " بەختیار عەلی " ن .
* (بەندەری بەرمۆدە) ناونیشانی نامیلکەیەکی شیعریی هاوڕێی شاعیرم خاتوو "کەژاڵ ئەحمەد"ە .
* ئەم شیعرە ڕۆژی 2001/4/7 لە هۆڵی دەیالۆگ لە شاری سلێمانی لە کۆڕێکی شیعر خوێندنەوەدا لەگەڵ شاعیران (مینە ، سابیر سدیق ، ئەرخەوان) دا بۆ یەکەمجار خوێندمەوە .

مهاباد ..

« مهاباد بە تەنها ناوی کۆمارێکی جوانەمەرگی کوردستان نی‌یە ، ناوی شۆخەژنێکی جوانەمەرگی شاری سلێمانی‌یە .. ئەم دێڕانە ئاوڕدانەوەیەکی شاعیرانەیە لە مهابادی ژن ، کە لە سەرەتای ساڵی 1999 دا نازانم بۆ تێرۆر کرا ..

ئەم نیگایانە بۆ مەرگی ئەو ژنە پێشکەشە ..»

ئەو ڕۆژەی (خەرامان) *
هاتە ناو وجودی (سابیر) و
ئەو شەوەی لە عەشقا
چرایەك لە شیعری داگیرسان
ئەو ڕۆژ و شەوە بوو
ئەی شاژن
کە ڕات بووی بە شانی شیعرما و
کە تیایدا بووی بە (مانگ) بۆ (سەیوان) ..

ئەو دەمەی لە حوزنی جێهێشتن ..
نە تەنها هەر شیعری (قوباد)* بوو
وەك پۆلە چۆلەکەی (ڕدێن سپی)*
دەهاتنو لە سیلەی چاوانی کەژاڵتا
ئاسوودە دەخەوتن ..

دەهاتن‌و لە بزەی کوژراوی لێوانتا
کۆست کەوتوو .. دەگریان ..
ئەو شیعرە ماتانە
وەك پۆلێ باڵندەی خودایی
سەمایان بۆ مەرگ بوو
گۆرانی‌و سروودیان
بۆ ژیان ..

ئەو کاتەی تۆ لە نێو (بەرمۆدە)*ی گومانا
بۆ دواجار .. خەونێکی نارنجیت
بە چاوی ترساوی عومرەوە ئەبینی ..
هەمان کات ، هەتا دوا پنتکی بینین‌و
هەتا دوا پانتایی گوێگرتن
هەر شیعری قژ ڕەشی (کەژاڵ) بوو
بەرچنەی خۆزگەیان بۆ عەشق‌و
فرمێسکی بێکەسی‌ی ژنانی ئەنفالیان
بۆ شیعرو ڕۆژنامە ، ئەهانی

ئەو جەژنەی جوانی‌ی تۆ
جەژنانەی ئازادیی دنیا بوو ..
بۆنی تۆ ، نیگای تۆ ، باڵای تۆ
جوانترین قەسیدەی خواوەند بوو ..
ئەو کاتەی پەنجەرەی ماشێنێ هاڕەی کرد

چاوانت ، وەك دەستی ئەم شیعرە
هەڵبڕی ، بۆ نزا ..
هەمان کات (تەیرەکان) * لە سینەو
ئاسمانی ئەندێشەی (دلاوەر) *
کەوتنە سەمای مەرگ
هەڵفڕین بۆ لای خوا ..

ئەو جارەی شارەکەم
جوانتر بوو لە جاران ..
ئەو ڕۆژە پەمەیی‌و ئاڵە بوو
کە تۆ چوویت
بۆ پیاسەی (کانێسکان) ..
ئەو ڕۆژەی وڵاتم
شەنگتر بوو لە ڕۆژان ..
ئەو جومعەی گەشتە بوو
کە تۆ چوویت بۆ سەیران ..

خۆر نەگەی پڕشنگی ئەگریجەت ئاڵتونی بکات‌و
دوو دڵۆپ لە عەتری کازیوەت لێبدات ..
مانگ نەگەی تریفەت بۆ بکا بە سەرین
جریوەی ئەستێرەت پیابدات ..
تۆ بوویتە پارچەیەك سەهۆڵی گڕگرتوو ..
تۆ بوویتە ،

کانیەکی کوژراوی پەمەیی دۆڵە ڕووت ..
تۆ بوویتە پشکۆیەك ساردوسڕ
تۆ ئەی ژن ..
خۆت بوویتە شەهیدی جوانیی ڕووت ..
ئەو ڕۆژەی ڕۆحی تۆ شەونمی چاومان بوو
دەمێك بوو بۆ مەرگت دەگریاین ..
ئەو کاتەی ،
لە پیاسەی ئێوارەی گوڵناریی شارمانا ، دیارنەمای
ئێمە بۆ دوا بۆنی هەناسەت ئەگەڕاین ..

ئەو ساتە خێرایەی
لە نێوان ئێوارە و بولێڵی ئاوابوون ..
لە نێوان ترپەی دڵ ، چرکەی چەك ژیانو تەواوبوون ..
ساتێکە سیحراوی :
وەك ساتی بارینی قەسیدە
وەك تەزووی یەکەمین ڕاموسان ..
ساتێکە نەزانراو:
وەك ساتی یەکەمین دروست بوون
وەك ساتی نێوانی ئەندێشەو بەختیاریی
ئەی ژنە شۆخەکەی شارەکەم
ئەو ساتە خێرایە
داخۆ تۆ کام خۆزگەو
کام گەمەی منداڵیو

کام خەونو خەیاڵی کچێنیت ..
وەبیرخۆت ئەهانی!
داخۆ کام هەناسەی حەسرەتی لاوانو
کام مەدحی ئاشکرای پیاوانو
کام غیرەی خوشکانی تەنیایت ..
وەبیرخۆت ئەهانی!

من ئێستا .. دڵۆپە ئاوێکی غەریبیم ..
لەم زەریای کۆچەدا
هیلاکم لە نێوان ژیانو مردنا
من ئێستا .. لە نێوان گابەردی کەناردا
تێکەڵاو بە لمی ئەم عومرە
وەستاوم بۆگەن بم ..
چاوەڕێم .. قەوزەکان دامپۆشن ..
ڕۆژگارە سەختەکان .. بمکوژن ..
تا دواجار
ئەی ژنە شۆخەکەی وڵاتم ،
ئەی هەتاو
ئەی ماندوو .
وەك وێنەی دڵۆپە ئاوێکی ووشك بوو
چەند چواڵەی فرمێسکێك نەکەوتوو
وەك (جوان)ێك بە (جەهل) لە ناوچوو
وەك گوڵێك بە (با)ی ڕق ووشك بوو

دێمەوە ناو شیعر و
بە ڕیتمی جوانیی تۆ ، ئەمجارە ئەبارێم ..
قەسیدەی چاو جوانو باڵابەرز
تاقانەو شۆخوشەنگ
هەر بۆ تۆو
بۆ یادی چاوانت
(مهاباد) ناو ئەنێم ..
• •

کۆتایی 1999
هۆڵندە

* خەرامان : ناوی ئەو ژنە خەیاڵییەی دنیای شیعری برای شاعیرم (سابیر سدیق)ە.

*قوباد : مەبەست شاعیری هێژا " قوبادی جەلیزادە" یە ، (ڕدێن سپی) بەشێکە لە ناونیشانی نامیلکەیەکی شیعریی کاك قوباد .

*بەرمۆدە : مەبەست لە نامیلکە شیعرییەکەی هاورێم خاتوو " کەژاڵ ئەحمەد" ە.

* تەیرەکان : بەشێکە لە ناونیشانی نامیلکەیەکی شیعریی برای شاعیرم "دلاوەر قەرەداغی".

فەسڵێك لە غەریبی ..

لە بێدەنگی ماسی ، کپترە ئاخاوتنم
لە پیاسەی مانگ ، تەنیا ترە ڕۆیشتنم
لە سەرابی بیابان ، وشکترە یادەوەریم
لە هەوری هاوین ، درۆزنترە بەختەوەریم
ڕۆژانە شان بە شانی تەنیایی
بە کۆڵانەکانی ڕۆحێکا پیاسە ئەکەم ، پەرت بوو
لێرەو لەوێ پارچەی پەنجەکانی خۆم ئەبینم
لە ژێر تارمایی مانگێکی تریفە تۆراودا
ساڵانی تەمەنێکم ئەنووسنەوە ، نەژیاو
پارچەی چاوەکانی خۆم ئەبینم
بە دوای ایدەوەری مناڵییەکدا ئەگەڕێین ، گریاو
سێبەرێك لە گەڵما ئەڕوا ، بێڕەنگ
گۆرانیەك دێتە گوێم ، بێئاواز
هێندەی گەورەیی ڕۆما م تەنیا
هێندەی تەنیای مانگ ، دوور
هێندەی شەڕە چەپۆکی دەریا ، بێ ئۆقرە
لە غوربەتێکا ونبووم لە تونی بابا ئاڵۆزتر

بەیانیەك بوكم دێتە لام و
شەوێك تا بەیانی دایكم بە دیارمەوە ئەگری
ئێستە ، خەیاڵم لە حەقیقەتم زیندووترە
ئێستە ڕابووردوم لە ئێستام ژیاوترە
(من) تەنها گوێم لە دەنگی خۆمە
(خۆم) تەنها لە زمانی من تێدەگات
ئەمە چ ونبوونێكە بەم عومرەوە؟
ئەمە چ ژیانێكە بەم هەموو فرمێسكەوە؟
ساتەكانی هەموو سێبەرن
نیشتمان خۆرێكە بێوەفا
ڕۆح ، پانتاییەكی بێجەستەیە
پاپۆڕێكە بێوەفا
زمان ، تەیرێكە بێئاسمان
چاوێكە بێ نیگا
لە بێدەنگیی ماسی كپترە ، ئاخاوتنم
لە پیاسەی مانگ تەنیاترە ، ڕۆیشتنم

** ** **

سەرەتای 2001
ئیتالیا

ئەم شیعرە لە ڕۆژنامەی "كوردستانی نوێ" ڕۆژی 2001/4/6 بڵاوكراوەتەوە .

بێدەنگترین بەیانیی ..

منو ئەوو تۆ، ئەو كەسە مردووانەین كە ئێستا بە شەرمەوە دەژین .. ئەم شیعرە هەوڵێكی ترە بۆ خوێندنەوەی حوزنی ئەو چەند ئازیزەمان كە بێوادە جێیان هێشتین .. ئەوان دڵنیام گوێیان لێمانە ، دڵنیایان دەكەمەوە ئەوانیش لە ناخماندا زیندوون ..

بۆ یادی لە یادنەچوونەوەی ئەو ئازیزانە ..
ئەم چەند فرمێسكە شیعرە پێشكەشە ..

*وەك دوێنێی كشومات
زۆر بێدەنگ ، وەك پێرێ
بێدەنگتر لە سبەی ، ئەمڕۆشم
هاویشتە بەرچنەی عومرەوە ..
لە گەمەی ژیانو مردنا ، ئەمڕۆشم
خۆر بێدەنگ ،
بێدەنگتر لە بەفر

بێدەنگتر لە ماچی پەپولە
بێدەنگتر لە سێبەربێدەنگتر لە مەرگی ئازیزان
ئەخەمە ئەجەندەی ژینەوە ..

ـ ئای ژیان ، چەند بێدەنگ کز ئەبێ!
ـ وای بێدەنگی‌ی چەند سانا زیز ئەبێ!

* ئێمەی کوڕە تاقانەکانی هەژاریی
ئێمەی سیما تەڵخەکانی بەختیاریی
ئێمەی هەمیشە زیادە
ئێمەی هەمیشە لاپەڕە (حەوت)
ئێمەی توڕدراو بۆ ناو ژین
ئێمەی لە داهاتوو تۆراو..
منێك نموونەی ئەو نەوە بێبەختە
لە بەهارا هەڵئەوەریم
هەڵوەرینێك بێدەنگتر لە ماسی
بێدەنگتر لە عەشقی هەتاوو بیابان
لە عەشقی ژیانا ..
لە داڵدەی ئەم کۆترە شینکەیەی ئەوانا
بێدەنگتر لە شیعر
ئەسووتێم

* من وەك ئەوان

لە عەسری بەهارێکی کاڵدا
پاش یەکەم پێك لە چاوی ئازادیی
بێدەنگ لەناو چیمەنەکەدا .. ڕائەکشێم
بێدەنگی‌ی مەرگ خۆی دێتو
پەردەی چاوەکانم دائەخا
ماڵئاوایی لە ژیانێک ئەکەم ، نەژیاو
لەو عەسرە ئەرخەوانیەوە
(بێدەنگی‌ی) بۆ هەتاهەتایە
ئەکەمە چیرۆكو شیعر..
ئەکەمە ۆەیامی ژیان ..
ئەکەمە سروودی مەرگ ..

* بەبێ دەنگ بەلای گۆڕی ئازیزەکانما
ڕەت دەبم ..
بە چاو سڵاوێکیان لێدەکەم ..
نەوەکو مردووە بێکەسەکان زوویربن ..
ئەمڕۆش گوڵێکی تر لە کچە ئەسمەرەکە ئەکڕم..
ئەیدەم لە ئێخەی (عوسمان چێوار) ..
ئەمڕۆش بەبێدەنگ ،
چاوی ڕازێك لە (ماجید)ی جوان دائەگرم ..
بزەیەکی پڕ لە ژیان بۆ (حسێن) ئەهاوم ..
زۆر بێدەنگ ،
نامەی گلەیی هاووڵاتیەك ،

ئەخەمە کەشکۆڵی غوور سەری (کەمال سابیر) و
گوێ لە نوکتەیەکی ئەو دنیای ئەگرم ..
بێدەنگ .. بێدەنگ
لەو کۆتەڵەدا
لەو باخچە پڕ لە گوڵەدا ،
لای خواری خوارەوەی ئەوانەوە ،
جێگایەك بۆ خۆم
بە تەباشیری پۆلی یەکی سەرەتایی ،
دیاریدەکەم..
لە ژوور سەرما
نەمامی دار ئەرخەوانێکی بێبەر
بێبەر وەك (ژیان) ئەچێنم ..

* بەبێدەنگ ، هاوڕێیان
بایانیتان باش
ئەو بەیانیەی هەتا مردین
هەر باش نەبوو..
ئەو بەیانیەی ، نە خەو هێشتی
نە خۆزگە ڕێگەیدا
نە لەبەر ئازار ڕێ هەبوو .. بیبینین ..
ئەو بەیانیەی ، هەتا فرمێسکەکانی شەومان سڕی
خۆر ئاوا بوو ..
ئەو بەیانیەی ، هەتا برینەکانمان بەسەرکردەوە

یادی ئەنفالەکانمان لەبیرچوو ..
ئەو بەیانیەی ، هەتا مردین
هەر باش نەبوو ..

* هاوڕێیان ئێستاکە
ئالێرە ، لەم باخچەی عەدەمە..
بەیانی هەمووتان باشتربێ
لە عومری نەژیاوی
بێدەنگی
ئەو دەمە..

• •

ڕۆما ـ هاوینی 2000

* " عوسمان چێوار ، کەمال سابیر ، ماجیدی حەمە جوان ، حسێن قەرەداغی " چوار هونەرمەندی خۆشەویستی شاری سلێمانی بوون ، لە ماوەیەکی زۆر کورتا یەك لەدوای یەك ماڵئاواییان لێکردین .. ئەوان "منو تۆو ئەو"ن ، ئێمەن ، بۆ زیندوو ڕاگرتنی یادیان ئەم چەند هەناسەیە پێشکەشە ..

گومان ..

گومانێك لە خۆمو لە ژیان
لێزمەیەك بارانی نەفرەتەو
سەرتاپای ئەم عومرەم
بە گوناهـ تەڕ دەكا ..
عەشقیشم وەك سەراب
بە وەهم ووشك ئەكا ..
ڕووناكیم وەك مەرگ ڕەشو مات
بینینم تەم ئەگرێو
ڕوانینم لێڵ ئەكا ..
گومانێك .. وەك گۆمی مەنگی تۆ
لە دیدەی درەختا ، سامی تۆ
غیرەتم ڕاوئەكا ..
گومانێك .. وەك هەتاو
زەنگۆڵەی فرمێسكی تەنهایم
لە دیدەی گریاوی عەشقما

شەنگ ئەكا ..
گومانێك .. وەك شاژن
بێپرس ، دێتە ناو چاومەوە
گومانێك .. وەك ڕاستی
بێترس ، دێتە ناو ژینمەوە
گومانێك .. پاش ئەوەی هوشیاریم سڕئەكا ..
ووشەم مەست ، ڕستەشم كۆت ئەكا ..
ژیانم قێزەون ئەبێتو
خۆكوشتن جوان ئەكا ..

• •

سلێمانی 1999/3/15

پێڕست

شیعر	لاپەڕە
وەڵامێك بۆ كچێكی بێوەفا	4
كراس شین	5
چرپەو هەناسە	6
وونبوون	7
نامەكەی «بەیان» نەیخوێندەوە	8
بۆ كچێك	10
ئەوینێكی كۆچكردوو	11
بیركردن	13
من فێرنەبووم	14
هەردێمەوە	16
گۆرانی‌یەكی نوێ	17
كێم هەیە؟	19
پرسیارو بڕیار	21
چەند سەرەتایەك بۆ شیعری دەرەوەی وڵات	23
شیوەنی مەرگەساتو مردنی ڕەنگەكان	27
ئاوێنە	32
لەسێبەردا	34
سیناریۆی خەوێكی دێزدەمونە	36
كوڕوكچ	38
خۆزگەكانی شەوی تەنیایی	40
نامەی یەكەم بۆ كچی خەونەكانم	46
سێوی قەدەرە ژاڵەگیان	49
بەشێك لە بێبەختی‌و....	56

شیعر	لەپەڕە
سەفەری ساڵانەی هەتاو	63
پێنج پۆستەرە شیعرو كفرێك بۆ هەڵەبجە	73
عیشق: دۆخێكی‌تری شێت بوون	79
خەون	85
پێنج شیعری كورت	91
ساڵە هەڵوەریوەكانی تەمەن	95
مەهاباد	102
فەسڵێك لە غەریبی	108
بێدەنگترین بەیانی‌ی	110
گومان	115

(درەختو بارانو پەپولە)م خۆشئەوێ

درەخت ، وەك بالآت شۆخوشەنگ .
باران، وەك چاوانت تەڕو مەنگ.
پەپولە ، وەك سیمات ڕەنگاوڕەنگ .
ئەی ژنە شۆخەکەی
تاقانە خۆرەکەی گەردوونم ، سێوەخان ..
من ئێستە ، تەنها تۆم خۆشئەوێ
تەنها تۆ : لە جیاتی هەر سێکیان ..

یاسینی فەقێ سەعی
سلێمانی ـ 2001

Yasin Faqi Saaid

Verse Collection

Sulaimany 2001